

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Inserati: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, od 30 m/m višine dalje kupijski in uradni oglasi 1 m/m K 2—, notice, poslane, preklic, izjave in reklame 1 m/m K 3—. Poroke, zaroke 80 K. Zensitne ponudbe, vsaka beseda K 2—. Pri večjih naročilih popust. Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravišтво „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knaflcova ulica št. 5, pritičino. — Telefon št. 394.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

v Jugoslaviji:		V inozemstvu:	
celoletno naprej plačan	K 180—	celoletno	K 240—
polletno	90—	polletno	120—
3 mesečno	45—	3 mesečno	60—
1	15—		20—

„Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati. Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici. Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.“

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, L. nadstropje. Telefon št. 34.

Dopise sprejema se podpisane in zadostno frankovane. Rekopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 1 krono. Poština plačana v gotovini.

Potreba znanstvene atmosfere na ljubljanski univerzi.

Lani smo se rekli: »Kaj zato ako k nam ne more z nemško internacionalna kultura, saj zdaj bo imela k nam široko odprto pot kultura zapadnih narodov, Francozov, Angležev in drugih;« letos pa že vidimo, da je tudi tej kulturi pot k nam zelo otežkočena, prvič radi valute, drugič pa zato, ker smatramo, da imamo, da stojimo kulturno nekoliko na isti stopnji kakor razna ljudstva v njih kolonijah. Vseled teh zaprek živimo zdaj brez inozemske kulture — tako nekako, kakor se živi brez sladkorja ali brez mleka —; zato bo naš tisk kmalu na isti stopnji kakor venezolanski ali guatemalski, in dočim se naši sosedje navdušujejo za najnovejšo epohalne najdbe na polju biologije in fizike, mi jedva vemo, da se je na tem polju sploh kaj našlo v zadnjih časih; in vesti o teh najdbah naše javnosti niti ne zanimajo več, ker mesto tega jo zanima sprejem Orlov na Bledu in pa beograjske intrige — niti do pravega zanimanja za italijanske persekucije se naša javnost ne more več povzpeti. To ni več »ljubljsko mrtvilo«, to je že jugoslovansko mrtvilo!

Imamo zavod, ki je poklican, da nas dvigne s tega klavernega nivoja, to je naša ljubljanska univerza. Pred par tedni je pisal gosp. prof. Šerko v »Slov. Narod«, da poživlji in povzdigne univerzo vse javno življenje svojega mesta in svojega naroda, da vzbujajo tudi v širših slojih zanimanje za vseobče kulturne probleme itd., skratka da je univerza kulturno žarišče svojega naroda. To je popolnoma res, a naša javnost se menda še ne zaveda, da univerza sama tega ne more, temveč da je v dosegu tega cilja potrebno, da se vsa javnost v največji meri, v mislih, besedah in dejanjih resnično zanima za univerzo.

Da ima narod kaj koristiti od svoje univerze, v to je treba, da ima on že brez univerze toliko kulture v sebi, da je zrel za univerzo — prav kakor ima le tisti poedinec kaj haska od studij na univerzi, če je zrel zanjo (pa najsi ima maturo ali ne); in pa, da si je narod svojo univerzo zaslužil, priboril; narod, ki dobi lepega dne od koga univerzo v dar, pač ne bo znal ceniti pomena take institucije in jo bo morda še smatral za nepotrebno. No — da smo Slovenci (ali Jugoslanci v Sloveniji) zreli za univerzo, in da smo si jo trdo priborili, to je enkrat ena — lahko pa smo radovedni, kako se bo obnesla n. pr. filozofska fakulteta v Skoplju. Ali zrelost in pribori-

tev, s tem se univerza šele začne.

Po vojni smo dobili v Ljubljano univerzo; to je institucija, ki ima tri namene: proizvaja naj akademsko izobražene ljudi, goji naj čisto vedo in obenem naj bo kulturno žarišče svojega naroda. Pri ustanovitvi univerze je bil pač najodličnejši prvi namen, in naša javnost je bila vesela, da ima zdaj zavod, ki bo hitro, poceni in doma proizvajal doktorje, inženjerje itd. — tako nekako, kakor je bila svoj čas v Zgornji Šiški »kurja fabrika«. Na ostala dva univerzina namena je mislil le malokdo. Zato tudi v naši javnosti še danes prevladuje mnenje, da izven univerze stoječih univerza sploh ne briga — prav kakor tovarna le bore malo briga ljudi, ki niso zaposleni v njej.

Pa tudi če bi bila univ. zgolj »fabrika« — naša univerza še davno ni gotova. Sicer obstoja univerza po mnenju mnogih odločujočih faktorjev samo prvič iz profesorjev, drugič iz dijakov, tretjič iz predavanih, četrtič iz izpitov in petič iz promocij. Profesorjev je imenovanjih za prvo silo, dijakov je prišlo brez iskanja prav obilo, za predavanja se je dobilo nekaj učilnic, raztepenih po celem mestu, izpiti se vrše, in promocije smo tudi že imeli — torej univerza je skupaj, popolna, naj živi, raste in cvete! Ali — s samimi predavanji, izpiti in promocijami profesorji ne morejo podati dijakom moderne visokošolske izobrazbe. Predavanja, če jih tudi ilustrirajo demonstracije, so vendar preveč iz njih nabrana učenost se razkadi ko dim. Glavna stvar je, da se dijak v vsaki stroki vežba tudi praktično; v ta namen morajo biti v vsako stolico združeni inštituti, seminarji, laboratoriji, klinike, vse mogoče knjižnice, in za vse to je treba denarja in zopet denarja. Vse tiste ti-sočere stvari, ki se jih rabi za te inštitute itd., v Jugoslaviji ne rastejo, in tudi ententa jih ne da, zato je treba iti po vsako najmanjšo stvarco v Avstrijo, odkoder se jo seveda dobi šele po hudem prekljanju od Dunaja do Beograda. Ker pa je ne-vezdržno, da bi bila dobava vsakega vijačka odvisna od tega, kako se ravno gledata Beograd in Dunaj, zato mora univerza tudi skrbeti, da se bodo te stvari čimprej proizvajale tudi v Jugoslaviji. Na lico mesta pri univerzi mora biti cel štab rokodelcev-specialistov, mehanikov, steklopuhačev... mora biti lastna univerzina tiskarna, knjigovoznica in knjigarna itd. — da ima univerza brez vseh teh pritliklin neznanstvo

težavno življenje, to je naši javnosti še vse premalo znano.

Če zdaj iz vse te privlečene tuje robe zgradimo v Ljubljani univerzo in predavamo na njej učenost, ki je zrasla na tujih tleh, potem bo taka univerza na naših tleh še vedno — tujka. Zdravo življenje bo prišlo v to iz tujine presajeno rastlino šele z lastnim znanstvenim delom, ki ga pa more znanstvenik vršiti dobro samo tedaj, če je vedno in povsod obdan od ljudi, ki umevajo njegovo delo, ki če mogoče sami vrše paralelno ali enakostrežno delo na kakem drugem polju. V taki okolici, kjer vzbujajo znanstveniku vsak korak in vsak pogled nove plodovite misli in ideje, tam se on počuti v znanstveni atmosferi, v kateri edini je mogoče smotreno znanstveno delovanje. Brez institutov itd. in brez razumevanja v svoji okolici in v javnosti se pa počuti znanstvenik v »Arabiji puščavi«, težko vrši znanstveno delo in z nevoljo poučuje svoje diake.

Predstavitelji ljubljanske univerze naletijo pri vsakem popravku, ki ga imajo v javnosti, na začelo ozkosrčnost in na kričeče neupoštevanje univerzinih nalog. Samo par primerov! Ko so dijaki intervenirali pri predsedstvu deželne vlade, naj se preskrbi njih profesorju stanovanje s kuhinjo, da bo mogel v miru sestavljati predavanja, so dobili odgovor: »Ali mar vaš profesor v kuhinji piše predavanja?« 300 litr. demobilizacijskega špirita, ki so bili že zagotovljeni nekemu univerzitemu inštitutu, je bil oddajajoči urad v zadnjem trenutku »primoran drugam oddati.« Naše tiskarne in naša založništva od prvega do zadnjega se branijo, da bi tiskale in zalagale univerzina znanstvena dela, »ker to nič ne nese«; beograjska vlada odriva univerzine zadeve ljubljanski vladi, zato da se stvar spodobno zavleče in zaintrigira; imenovanje neke priznane kapacitete rednim profesorjem se je v Beogradu zavračalo, »ker je dotični gospod premal in to ne gre, da bi v Ljubljani docentje hitreje napredovali nego v Beogradu.« Pred par meseci je tudi krožila po univerzi vest, da je Beograd izjavil, »da nam uopće ne treba, da se naša industrija jako razvija, jer ćemo za naše poljoprivredne produkte dosta jeftino kupovati sve industrijske proizvode u inostranstvu; a zato nam ne treba, da bi imali više inteligenata nego jih treba uprava države, pa zbog toga i moderni univerziteti i politehnike nje su nam tako nužni.« Ali je to res ali ne, to se da v današnjih razornih razmerah že težko dognati; vsakdo pa ve, da je naše »kulturno žarišče« prava pastirka, kadar se gre za prostore ali za kredite; in

zdaj je Beograd črtal univerzi celo vrsto najpotrebnejših kreditov, tako da je morala univerza sklicati posvetovanje slovenskih bančnikov in jih čisto navadno »fehtati« za novac! Pa mar je našim vladajočim za univerze — če ne gre, se jo pa likvidira, dijake pa pošlje v tujino, saj slovenski študent je stradal na tujem že sto in sto let, zakaj ne bi še zdaj?

Kako naj vrše univerzini predstavitelji znanstveno delo, če jim povsodi mečejo taka polena pod noge? Take izkušnje jim še vsugerirajo mnenje, da njihovo čistoznanstveno delovanje v takšni okolici ni na mestu, temveč da je glupost. Univerzo ustanavljati še v mirnem času ni prav lahka naloga, v sedanjih razmerah, v pomanjkanju vsega in vsakršnega, v »poslovojni razruhi«, v »ljubljskem mrtvilo« in »jugoslovanskem mrtvilo«, na robu Balkana med pristnoslovanskimi nesložnostmi s staroavstrijsko klečeplaskimi ali pa starosrbsko trdimi dušami je pa to naravnost titansko delo!

Upam vendar, da bo s časom boljše, da bo univerza dobila vse potrebne institute, delavnice itd., in da bo znanstveno delo, ki se bo vršilo v teh institutih, prokvasilo »ljubljsko in jugoslovansko mrtvilo«. Tedaj se bo univerza prepojila z domačim duhom in bo v z r a s l a v n a r o d. Ves narod naj ve, kaj je univerza in kakšne naloge ima, in vsakdo, meščan, kmet ali delavec, naj se zaveda, da je univerza potrebna, da ni brezmiselnega igrača ali baharija ljubljanskih škričev, temveč da je najdragocenejši plod naše svobode. Zlasti pa mora podpirati univerzo vsa naša inteligenca. Nihče naj ne išče dobička od tega neprofitovnega obrata, vsak naj podpira univerzine predstavitelje v njih idealnem stremljenju za resničami čiste vede in za podeljevanjem teh resnic dijakom in nedjakom. Kadar bodo naši univerzitetni profesorji in njih pomočniki delovali v modernih institutih, s pomočjo bogato opremljenih knjižnic in s podporo prizadevajočih si spretnih rokodelskih mojstrov-specialistov ter imeli pri tem zavest, da se za njihovo delo zanima vsa javnost in ve, da to niso profoksovske igrarije, temveč prvovrstna kulturna dela, na katere je ponosen ves narod — tedaj bo ljubljanska univerza požlahtnjevala duševne kvalitete vsega naroda in ga varovala resno pretečega balkaniziranja. Tedaj bo univerza tudi duševna last vsega naroda, in njeno geslo bo: »Iz naroda za narod!« — navzlic vsem tujim knjigam in instrumentom.

Inž. S. Ferjančič.

—*—

Dr. Fr. Ilešič:

Ob Muri.

Vam, prijatelji z Murskega polja, bi moral danes zahvalo govoriti, ker starega znanca niste pozabili, a hvala bi moral peti ljubomurskim gozdicam in prekmurskim ravninam, ker rode bogastvo.

Pa za take besede sedaj ni časa; zakaj, Mura preti in trga bregove.

Prišel sem ob most, ki veže avstrijsko Radgono s predmestjem z jugoslovansko Gornjo Radgono, Lesen most je ta, razpadajoč; luknje mu maše s kamni. Od nekdanjega poznam, ta most; stokrat sem šel čezenj. Danes ne smem preko; na tej strani stražijo naši finančniki in vojaki, na oni pa avstrijski. Most je pust; promet je zaprt. Redki so oni, ki pridejo s svojimi legitimacijami čez.

In ta napol podrti most je bil dosle edina zveza Slovenskih Gorc s Prekmurjem — in sedaj še te ni. Vse ostalo plava v vodi; to so broda, ki vozijo tu in tam. Pripelji se s težkim avtomobilom do broda; obtičal ti bo v blatu preden ga spravijo na brod. Če pa voda naraste, brodovi prenehajo in Prekmurje je od Murskega polja odrezano. V visokih planinah zija brezdnost med strminami, a pogumniki najdes pot; čez naraslo Muro je ni.

Mura dere in dere, izpodkopava svoje bregove in odnaša mehku zemljo. Moram jo, žal, opisovati; zakaj, malo je Slovencev, ki jo je videlo tam med Radgono in Ljutoma-rom. Kdo se bo brigal za to lepo deželico, ki leži daleč tam zadaj? Kdo bo tam gradil mostove?

Morda pa bpa skrbimo v Ljubljani tudi za njo. Nekaj prekmurskih učiteljev je bilo poslanih na počitniški tečaj v St. Vid nad Ljubljano, Česa se tu uče? Knjižnega jezika? To bi bilo potrebno; zakaj, prekmurski župnik Kleki baje dela z vso silo na to, da bi se uvelod v šole prekmurski dialekt. Dokler so bili Mačžari gospodari, je bilo umljivo, da je g. župnik pisal v tam narečju; kaj hoče zdaj v Jugoslaviji z njim? Morda hoče z njim doseči prekmursko »vogrsko« kulturno avtonomijo? Ne vem, ali je nastal v Ljubljani ali pa v Murski Soboti znameniti proglas, ki ga je civilni komisar za Prekmurje, g. Lipovšek, dne 9. avgusta razposlal šolskim vodstvom in ki obsega sledeče velikopotezne ukaze: »Po sv. maši dne 13. sept. gredo vsi učenci v šolo, kjer jih je razdeliti po razredih in oddelkih, ter jim odkazati sedeže, kar se zgodi najbolje po velikosti (spredaj mali, zadaj veliki). Nato jim je razložiti šolski red in naročiti, kako se jim je obnašati v šoli, na poti v šolo in doma. Na katoliških šolah naj se naro-

sonni ter so znali v skupni igri z ženskami dvigati blagovžno glasbo ruskega jezika do nekakega orkestra človeških glasov. O gestah, kretnjah in o sigurnosti na pozornici ni treba niti govoriti... Ležernost in svobodna, v ničemer motena igra je bila izpolnjena z izrednimi detajli, s takimi slučajnimi akcesornimi podrobnostmi, ki niso naučene vnaprej nego jim določa moment in dispozicija.

Tako piše Lunaček, in resnično, povedati ni možno o teh ruskih umetnikih nič manj in nič več. Med vojno smo videli dva dobra slovanska dramska ansambla v Ljubljani: poljski varšavski in češki praški. Zlasti člani praškega Narodnega gledališča so podali par izvrstnih predstav, žal, zastarelega in plitkega repertoarja. Ruski ansambl presega češkega po tehnični umetnosti, po svoji elementarni notranosti pa tudi po repertoarni kvaliteti.

Ruski dramski umetniki o Ljubljani.

Naše mesto je za eno duševno senzacijo bogatejše. Še nikdar nismo imeli v svoji sredi cele ruske dramske družine, še nikdar se ni razlegal s slovenskega odra melodični jezik Puškinov, Turgenjevov, Tolstega, Leonida Andrejeva, jezik, za katerega se je prvi med nami navduševal Valentin Vodnik pred dobrim stoletjem in ki ima danes med nami že toliko ljubiteljc in ljubiteljev.

Seme, ki ga je bil pred desetletji začel metati med slovensko inteligenco blagopokojni dr. Ljudevit Jenko, je obrodilo stoteri sad, vojna pa je med nami krasno ruščino razširila ter jo udomačila med vsemi našimi sloji. Ruščina, ki je po vseh svojih elementih, bogatstvu, elastičnosti in zvonosti tako slična našemu jeziku, nam zdaj prvič žubori,

sladko peva in jekleno grmi baš z odra ki je bil še nedavno rostra protislovanskega hujskanja.

Veseli smo lahko, ko vidimo med našo mladinsko in žensko inteligenco toliko zanimanja za rusko dramsko umetnost, slavno in slavljeno po vsej Evropi. Slovenski kulturni nivo se kaže in pokaže zopet te dni v pravi luči. Že davno najvišje cenimo rusko književnost; o tem pričajo vedno hitreje naraščajoči in vedno več čitani slovenski prevodi ruskih piscev, pesnikov in esejistov; zdaj imamo priliko, uveriti se še o izrednem igralskem ruskem talentu.

»Pri nas nimao razumevanja za dobro edinstveno igrro, nego le za dresuro priučenih kretanj. Pri nas se z malo izjemami igra le z razumom in s spominom. Večina igralcev bi hotela, da so jim amputirane noge in roke ter da se omeje zgolj na fonografsko reprodukcijo svojih ulog po diktu siflerjevem. Sreca manjka v

našem gledališču, ker ga je zatrla tisto povsem švabsko šabloniranje glumaškega dela! Nadejamo se, da bo nova uprava mogla polagoma odvrniti naše igralce od tega; težko pojde in počasi...«

Tako piše Lunaček o zagrebški drami v »Obzoru«.

»Preko našega odra je zapihal močni veter velikega naroda, ki ima v sebi velike in silne umetniške instinkte ter silno moč stvarjanja. No kar je glavno — vsaj za nas po tolikoletni stagnaciji v razviku naše drame — mi smo se zopet enkrat uverili, da morajo igralci, ako naj jih smatramo za umetnike, imeti fantazijo. In to imajo ti člani ruske družine in ona ustvarja te tipe, a ne režija, ne dresura. K vragu celo največja uloga najslavnejšega avtorja, ako jo igralec le govori, a je ne trga iz lastne duše in ne izžareva iz srca toplega diha življenjskega Gospe in gospodje te ruske družine so nam

pokazali, kaj se more storiti iz uloge, ako se uloga zna prav do tančine, ako se znajo uloge tudi drugih, ki so v komadu zaposleni, ako se razumevanju vseh ulog in vsega komada posveča potrebna pažnja ter se obe ti razumevanji dovajata v popolni sklad. Videli smo, kako se ima »igrati teater«, a ne da se igra džiho in džihi — enkrat sem, enkrat tja... Tempo v igranju in govorici je bil tako naraven, tako razločen in posameznim tako primeren, da smo se morali čuditi tej raznovrstnosti, ki je nismo vajeni doma niti gledati niti slišati. Najbolje pri teh igrah pa je ekonomija glasu. Tu se je lahko česa učiti! Vzlic strogo naturalističnemu predstavljanju, s katerim vzporedno prihaja tudi iznašanje prirodnih glasbenih tonov, se, kot pri klasičnih igrah — mnogo, zelo mnogo pazi na obseg glasu, na njegov značaj, na njegovo moč in na modulacijo. Gospodje niso v ničemer zastajali za gospodi. Organi moških so

En edine običajni pozdrav: Hvala bodi Jezus Kristus! Ko so se za-
peli narodno himno: »Lepa je (!) na-
ša domovina«, grejo domov.« V
srednjeveških solah so izhajali fer-
mani, ki so natanko določevali, kako
naj otroci obračajo oči! In pa ona
izredna modrost, da treba male po-
saditi spredaj!

Slovenija je pravno centralizir-
ana, to je, biva Kranjska, Stajer-
ska in Koroška tvorijo upravno eno-
to ter so podrejene vladi v Ljubljani.
SLS hoče k tej upravni enoti pridru-
žiti še Prekmurje. Minister dr. Kuko-
vec, demokrat, je rekel: »Slovenija,
posebne Slovenije nam ni treba.«
Gospod minister bi mi gotovo pritr-
dil, če bi jaz rekel: »Ali pa nam je
treba več Slovenij.« Mi demokrati
smo namreč za čim večjo upravno
avtonomijo ter na primer mislimo,
da se dežela ob Muri iz Ljubljane ne
bo dobro upravljala. In se res tudi ne
upravlja dobro; tam ob Muri moreš
govoriti s človekom katerekoli stran-
ke, in od vsakega slišiš besede: V
Ljubljani nas ne poznajo, se ne bri-
gajo za nas, iz Ljubljane nam ne od-

govarjajo itd. Tak je ljubljanski cen-
tralizem! Mi demokrati smo proti
takemu centralizmu, ki je na škodo
gospodarskim interesom in ne uva-
žuje zemljepisnih dejstev, ter pravi-
mo: Treba več Slovenij! Čudno je
to: Mnogi se boré proti beograjske-
mu centralizmu, a se zavzemajo za
ljubljanskega! V upravi je centrali-
zem centralizem, najsi prihaja iz
Beograda ali Ljubljane. »Slovenec«
pač ve, zakaj hoče avtonomijo Slo-
venije, a v okviru te avtonomije po-
polno centralizacijo; pri taki uredbi
bi namreč sedaj bolje uspeval »Kul-
turkampf«.

Ko sem se vrnil s Murskega po-
lja v Ljubljano, sem občutil izpre-
membo v politični melodiji Sloven-
ske Ljudske Stranke: Vsak uvodnik
njihovih organov je ostro napreren pro-
ti Beogradu, nekateri izrecno proti
Srbov. Zazdelo se mi je, da smo v
letu 1914., ko je bila posebna zasluga,
ogrenj sipati na Srbstvo. Pa dan-
danes je to bolj nevarno.

Kdaj bomo obrnili melodijo tudi
proti samim sebi? Kdaj bomo kriti-
zirali in obsojali tudi sebe?

Utisi z mariborskega zleta.

Velika zlata Praga — mali Ma-
ribor. V istini smela je primera — In
vendar me je ta prvi jugoslovanski
sokolski zlet v tolikem spominjal na
komaj preživeli praški vesokolski
zlet. Moji utisi, moje misli so se se-
veda proporcionalno, ker le na ta
način je primera mogoča in tako so
gledale moje oči preteklo nedeljo
sličico praznega zleta na jugoslo-
vanski tleh. Prvič kar obstoji slo-
venski in jugoslovanski Sokol je ta
primera postala mogoča — primera
ki pomenja velikanski korak nap-
rej!

Ko smo strmeli in občudovali
pred dvema mesecema v Pragi oni
gigantski ustroj organizacije češke-
ga Sokolstva, mi reče brat iz Zagre-
ba: »Ali misliš, ali upaš, da doživi
naša država v 300 letih take zlete?«
— Z istim bratom se srečava prošlo
nedeljo na Teznu. Toliko, da me ne
poljubi, prevzet sokolskega veselja.
»Brate!« mi reče, »ali se spominjaš
onega našega pogovora v Pragi? Kaj
bi se ne! Ali danes mislim ga ni
med nami več takega pesimista, kot
sem bil jaz zadnjikrat. Vesel sem,
da sem preživel ta dan, ta dan, ki
mi je v srcu nove vere in me
jasno prepričal o moči, trdnosti in
žilavosti našega jugoslovanskega
Sokola. Rečem ti, jaz bi ne veroval,
da nisem videl! Glej! Komaj petina
naših rednih telovadcev je tu, ker je
bila vožnja ostalim predraga; pri
vas sigurno ne bo dosti bolje in prav
zato si nisem upal pričakovati velike
udeležbe. In sedaj te množice! Sti-
rinajst stotin telovadcev se privlači
kot mogočna armada na telovadi-
šče. Pa saj si sam videl! Najzvišje-
nejši je bil oni trenutek, ko sta bile
že leva in desna kolona na telovadi-
šču. Ljudje so se glasno čudili tej
množici, sedaj se pa začne naenkrat
valiti po sredi najmogočnejša kolo-
na z br. Mahoričem na čelu. Ljud-
stvo je vriskalo začudenja, navdu-
šenja in ginenosti. Jaz pa sem samo
gledal...«

Precej enako kot bratu iz Za-
greba se je godilo, mislim, precejšnji
večini, ker v istini je moral ta veli-
kanski napredek od lanskega leta
veselo dirniti vsakoga. Lansko leto
v Novem Sadu: Slovenci nastopajo
sami zase, Srbi, Hrvati posebej; po-
velja, kroji itd. različni. Letos: kot
en moč nastopi petkratno lansko

število s celotnim edinstvenim pro-
gramom. Z edinstvenim poveljem
poveljuje savezni načelnik stotinam,
kot enemu. Res razveseljiv je ta
moment in obenem živ dokaz, kako
se razumemo Sokoli in bi se razu-
meli vsi ostali, če bi se le hoteli!

Nastop članic je v gotovem ozi-
ru še nadkrilil nastop članstva. Pra-
ške vaje, čez tisoč nastopajočih
članic so bile izvedene s tako pre-
ciznostjo in prisrčnostjo, da je vla-
dala ob izvajanju po areni tišina ko
v grobu. Le kak priten vzdihi za-
čudenja se je čul tuptam ob gleda-
nju teh krasnih, nežnih, menjajočih
se slik.

Sprevod po mestu je bil tako
veličasten, kakršnega še ni videlo
nobeno jugoslovansko mesto, izrec-
no pripomnim: tudi Ljubljana še ne.
Kajti v tako ogromnem številu ni
nastopilo naše Sokolstvo še nikdar.
Članstvo in članice korakali so v
strnjenih zborih razvrščeni po žu-
pah, kajti, če bi bili korakali kot obič-
ajno pri slavnostih v šesterostop-
nih četah, bi se bil sprevod preveč
raztegnil. Ovacije mariborskega ob-
činstva na eni in odzdravljanje na-
ših čet na drugi strani je bilo celo
pot tako gromitovo, da smo čuli n.
pr. mi, korakajoč še po Magdalen-
skem predmestju tisočere odmeve
»Živio!« in »Zdravo!« od čet, ki so
vkorakale v velikanskem loku že v
sredino mesta. Vse ulice, kjer se je
vil sprevod, so bile tako lepo ozalji-
šane z zelenimi girlandami in za-
stavami, da nas je vse veselo pre-
senečilo. Mnogo smo pričakovali in
si obetali, aji da resnico govorim:
toliko ne!

Tako je minul dan prvega jugo-
slovanskega sokolskega zleta in bil
je skoro prekratek. Vsakoga, brez
razlike, ki mu je pri srcu naš narod
in si želi, da bi postal ta narod velik,
močan in jak po svojem telesu, a svo-
boden, napreden in idealen po svo-
jem duhu, tega mora veseliti ta ne-
pričakovano visoko stoječi, popolni
uspehi našega prvega zleta. Dokaz
nam je ta uspeh, da narod že čuti in
vidi, da je naša pot jasna in ravna,
ki pelje navzgor. Bratje in sestre!
Jugoslavlani! Naša jadra so napeta,
ugoden veter jim veje, mogočno se
vije edinstvena jugoslovanska za-
stava! Vsi na krov! Kdor Jugoslo-
ven — ta Sokol!
I. T.

Novinski pregled.

»Demokracija«, glavni organ de-
mokratske zajednice, prijemlje trdo
beograjske komuniste, nazivajoč jih
liocemerce, ker sedaj igrajo najnovejšo
svojo komedijo, njihov list brani zakon
proti vladi in jo zmerja s hajduško
bando, ki gazi zakone. Pred kratkim
je bil zakon za nje le buržoazijsko
orožje in legalna borba glupost, sedaj
pa propoveduje, da mora biti državi
vsakdo v svojem postopanju vezan na
zakone, vsakdo, tudi vlada. Odhod tak-
a premeba? Odhod, ker jim ni dopu-
ščeno, da izvrše, kar so grozili javno,
da namreč občinsko upravo zlorabijo
kot sredstvo za borbo proti državi. Po
njihovem pojmovanju bi bila zakonitost
neka zaštita za vsako njihovo ak-
cijo proti državi, vsak vlađni odpor pa
je protizakonitost. Rekli so jasno, da
jim je občina deveta briga, to pa je po-
stacija, ki se jo mora osvojiti, da bi se
moglo bolje jurisati na današnji sako-
niti red, da bi se pospešila eksplozija
socijalne revolucije. Stvar je pred
državnim svetom. Komunisti pravijo:
Ako se državni svet postavi na stran
notranjega ministra, potem je odzvoni-
lo njemu, vladi in zakonitosti v tej
zemlji. Zakonitost je namreč samo to,
kar je po volji komunistom.

»Ozbor« se bavi s Bolgarsko in
našimi odnosi napram njej. Italija je
trdno upala, da jej bo Bolgarija savez-
nica v uničevanju naših pravic na Ju-

dranu. Italijansko časopisje je bilo pri-
ča temu. Sedaj pa je isto časopisje na-
padlo bolgarsko vlado, zlasti Teodoro-
va, da je izrazil prijatelj Srbov in da
stremi za sporazumom z Jugoslavijo na
škodo Italije. Bolgarski poslanik Stoj-
lov v Rimu je odgovoril na ta napad
tako-le: »Politika sedanje bolgarske
vlade je vrlo zdrava in naravna, ker
nikakor ne izključuje, da se poskuša
z bolgarske strani urediti dobre odno-
šaje z Jugoslavijo, s katero ne more-
mo živeti v večnem sovražstvu. Ta iz-
java je vzbudila v italijanskem časo-
pisju vihar ogorčenja in Italija je v
svojem temperamentu jasno izjavila, da
ima jo na Balkanu biti za Italijo odo-
bilni samo italijanski interesi. List iz-
javlja, kako politične posledice bi ka-
lele Bolgarijo kot eksponirano Italije,
kako bi bila omražena in izolirana, sa-
ključuje pa: Vprašanje svete Bolga-
rije je nujno, ker ne vemo, kakim po-
litičnim preiskunjam bomo izpostavljeni
v kratkem.

»Petit Parisien« prinaša dopis
svojega sotrudnika Pettita, ki je bil v
Rusiji in je sedaj v Carigradu. Piše,
da je Carigrad poln Rusov. Dve
vodilni misli sta v sedanjih ruskih
zunanjih politikah. »Velika Rusija pred
vsemic je geslo, ki je narekovalo boj
s Poljaki, ta vojna je narodna in ne
boljševiška. Druga misel je, dobiti Car-
igrad. Vsi so snaga milonarjem.

ru. Naj bo ruska vlada kakršnakoli,
vedno bo njen cilj, razširiti Rusijo v
Azijo, v prvi vrsti do Persije in Indi-
je. Taka država pa mora imeti s Evro-
po stik po morju in edino pristanišče,
ki pride tu v poštev, je Carigrad. Cilj
Rusov je Carigrad. Pettit končuje, da
so Rusi še v Carigradu, da jih nikdo
ne more izgnati in da je s temi Rusi
prišlo delo za zavladanje Carigrada.

»Agramer Tagblatt« izvaja: An-
glijci je izrekla, kakor svoj čas skupno
s Francijo, znova svojo solidarnost z
italijanskim pojmovanjem jadranskega
problema, in to v trenutku, ko se priče-
najo že precej zrahljane vezi entente
zopet utrjevati. Celo ako bi bila Fran-
cija pripravljena za pariško orien-
tacio »male entente« dati kakše koncesije
glede Adrije proti željam Italije, bi
tega ne mogla lahko storiti sedaj po
izrečenem Lloyd Georgevem stališču.
Naivnost bi bila misliti, da bo gospod
Millerand nam na ljubo izvalil konflikt
z obema veleisilama, ki bi zopet ogro-
žal tako težko zlepljeno »entente cor-
diale«. Mi imamo dovolj vzroka, da
smo pripravljene na neprijetna prese-
nečenja v bližnji bodočnosti, to še to-
liko bolj, ko z ojačenim delovanjem
italijanske diplomacije koraka tajno
in uspešno minirsko delovanje Italia-
nov proti naši državi. Naši veliki za-
vezniki nimajo nikakega smisla za na-
še opravičene želje, marveč jih tudi v
tem boju slabjšega s močnejšim vo-
dijo vidiki z razmerja moči, ki se jim
vidijo ugodnejši.

»Slovensky Vychod« se obrača
proti madžarskim demonstracijam v
katoliških cerkvah v Košicah. V mad-
žarskih krogih so korakali iz cerkve v
cerkev, peli madžarsko himno in de-
monstrirali proti češkoslovanski repu-
blici. Vse to se vrši z vednostjo in odo-
bravanjem cerkvenih uradov. List pravi:
Vatikan je priznal republiko ali
njegovi uradni organi, dolžni pa po-
korščine, pripuščajo božje hrame za po-
litične demonstracije proti republikli.
— Kako pa je pri nas na Slovenskem?
Vatikan je priznal Jugoslavijo ali nje-
govi uradni organi rujejo proti njej in
po božjih hramih se glase politične
gonje proti državi. Tako jih je mnogo
med katoliško duhovščino, ki po tolik-
em vojnem trpljenju kar nočejo pri-
spevati k miru! Namen je pač ta, v
zmešnjavah in napetosti navezati de-
želansko maso nase in jo izkoriščati v
razne svoje svrhe.

»Česko Slovo« odobrava, da je
vlada proglasila neutralnost češkoslo-
vaške republike napram Rusiji in od-
bila vako intervencio politiko. Ali na-
ša neutralnost napram Rusiji ima tudi
svojo drugo stran, pa se nič ne upo-
števata pri nas. Ako smo mi pripravlje-
ni držati se nevtralnosti napram Rusi-
ji in nočemo rušiti sovjetske metode
in notranjih razmer Rusije, potem
smemo zahtevati, da se tudi naše no-
tranje razmere ne rušijo z boljševiško
agitacijo. Nevtralnost za nevtralnost!

Politične vesti.

— Ministrski svet. Beograd, 3.
septembra. Pred včerajšnje sejo Narodne-
ga predstavništva se je vršil ministrski
svet, na katerem se je razpravljalo v prvi
vrsti o volilnem zakonu. Minister za kon-
stituanto je izrazil svojo nezadovoljnost
nad sprejetjem dodatka členu 16, v ka-
terem se izključuje od pasivne volilne
pravice tudi bankirji. Končno se je umiril
ter z zadovoljstvom konstatiral, da je vo-
lilni zakon v glavnem sprejet in da bo v
sobotno dopoldne od regenta podpisan in
sankcioniran.

— Iz parlamenta. Beograd, 3. sep-
tembra. Na včerajšnji seji demokratskega
kluba se je sklenilo, da bo demokratska za-
jednica kandidirala na mesto drugega pod-
predsednika Slovenca poslanca Adolfa
Ribnikarja. Sklenilo se je nadalje, da bo
demokratska zajednica glasovala za ona-
ga, ki ga bodo radikalci postavili za kan-
didata na predsedniško mesto. Kandidatura
dr. Stanojla Vukčevića s strani radikalcev
doslej še ni definitivna.

— Potovanje finančnega ministra.
Beograd, 3. septembra. Finančni mi-
nister Stojanović odpotuje danes v Saraje-
vo, na to pa odide na inspekcijsko potova-
nje v Črno goro.
— Naša meja proti Bolgarski. Pred-
sednik razmejne komisije za določitev
bolgarsko-jugoslovanske meje, general Du-
šan Stefanović odpotuje v Pariz, da se
udeleži skupne seje vseh delegatov v med-
narodni komisiji za določitev te meje. Ko
bo ta mednarodna komisija končala svoje
delo v Parizu, se začne v Carigradu delo-
vanje komisije za določitev naše meje z
Bolgarsko, ldu.

— Naša meja proti Rumunski, Avstriji
in Italiji. Rumunska vlada je predlagala na-
ši vladi, naj se čimprej imenuje skupna ko-
misija za določitev rumunsko-jugosloven-
ske meje. Meja med Jugoslavijo in Avstrijo
bo določena do 1. novembra. — Kar se tiče
meje z Italijo, je to odvisno od neposred-
nega, kajti, ki se bodo nemara kmalu začela
med italijanskim zunanjim ministrom gro-
fom Sforzo in ministrom za zunanje stvari
dr. Trumbićem, ldu.

— Zahteve madžarskih advokatov iz
Vojvodine. Beograd, 3. septembra. Več
madžarskih advokatov iz Vojvodine je na-
slovilo na ministra pravde noto, v kateri
zahtevajo, da se jim dovoli pri sodnih in
Vojvodini razpravljanje in plediranje v
madžarskem jeziku. To naj velja za dobo
10 let. Vseled tega se je sestala v mi-
nistru pravde petčlanska komisija, ki je
razpravljala o urejenju sodišč v Vojvodini,
o uvedbi advokatske komore za Vojvodino
in določila obenem tudi posebno komisijo,
pred katero bodo polagali advokati iz Vo-
jvodine izpite. Glede uvedbe madžarskega
jezika v sodišča v Vojvodini stoji mi-
nistru na stališču, da nikakor ne more
ustreči zahtevi madžarskih advokatov,
marveč, da se mora varovati suvereniteta
naše države tudi na tem polju, ker sodišča
v Vojvodini niso primorana, da bi znala
tuj jezik.

— Izid volitev v Srbiji. Beograd,
3. septembra. Sekretarjat demokratske
stranke razglasa, da je vodstvo stranke z
izidom volitev v Srbiji zelo zadovoljno.
Po dosedanjih poročilih dobili so demo-
kratje 150 do 200 občin več v svoje roke
kakor radikalci. Če se upošteva, da je bila
večina občin prej v radikalnih rokah, se-
daj pa so radikalci v manjšini, znači to
velik uspeh demokratske stranke.

— Izid italijanske vojne sođnje.
Učitelj v Lanišću pri Buzetu Josip
Bušan je bil obtožen pregreška proti
razglasu s dne 29. marca 1918, ker da
je na pramisk sv. Cirila in Metoda na-
pram nekim karabinjerjem rekel: Mi
smo Slovani in Slovani hočemo ostati.
Živela Jugoslavija! Dokler bo Italija

imela nas, bo morala trepetati. Pri
razpravi se je pokazalo, da je učitelj
Bušan molčal in niti spregovoril no-
bene besede proti karabinjerjem, pač
pa so neki mladeniči peli slovenske
pesmi in nekateri med njimi so vzkl-
icali: Jugoslavlani smo in Jugoslavlani
hočemo ostati. Zastopnik obtožbe je
govoril o obnašanju jugoslovanskih
učiteljev in o njihovi propagandi proti
Italiji. Ne more pa se Bušan ničesar
dokazati, zato predlaga oprostitev. Nje-
gov odvetnik dr. Vesel priporoča ob-
toženca, naj se ne udeležuje nikake
kazenske akcije proti Italiji, ki se je iz-
kazala danes z njegovo oprostivjo
zelo »velikodušno«!

— Nemški neodvisni socialist o
ruskih boljševikih. Nemški neodvisni
socialist Dittmann piše v članku »Res-
nica o Rusiji« med drugim: Vseled ne-
posposobnosti njihovega socializma so
morali boljševiki spremeniti svoje ime
in se imenujejo sedaj komunisti. Dik-
tatura proletarijata so zamenjali z
diktaturo nad proletarijatom. Ruski
komunisti vladajo le s pomočjo terorja
in so ustvarili neznoosno vojaško or-
ganizacijo, v kateri zapovedujejo Ljenu,
Trockij, Radek in še par drugih. Na ta
način je nastala nova komunistična av-
tokracija. Ta diktatura bi bila v Nem-
čiji nemogoča, ker je nemški proleta-
jat vkljub vsem zmotam in slabostim
v intelektualnem in kulturnem oziru
višji nad ruskim.

— Znamenit govor madžarskega
poslanca. V madžarski narodni skup-
ščini je pretekli teden govoril poslanec
dr. Rudolf Ruppert, ki pripada krščan-
ski nacionalni stranki. Njegov govor
označujejo madžarski in tudi dunajski
listi kot senzacionalen, ker je govoril
tako, kakor običajno ne govorijo kleri-
kalni politiki. Rekel je med drugim:
»Država stoji pred polomom, toda za-
konska predloga, ki se predloži narod-
ni skupščini, ne vsebuje odredb, kako
bi se dalo to katastrofo odvrniti. Ljud-
stvo bo v teh okolišnih kmalu spoz-
nalo, da tudi vlada dela samo politiko
cenenih gesel in načrtov. Poslanci so
se zbrali z vodilno mislijo krščanske
in narodne politike, toda te vodilne
misli ni doslej še nihče razumel. Na-
mesto tega načela je stopil duh sovra-
štva. Predpogoji za prepored države je
vzpostavila socijalnega mira in reda. Ti-
sti, ki imajo neprestano v ustih krščan-
stvo, so se razgalili kot navadni ego-
isti. Reakcija se ne zadovoljuje s tem,
da bi vrгла ob tla revolucijo, marveč
preprečuje tudi vzpostavitev meščan-
ske države s tem, da duši vse javne
svobode... Povsod vlada popoln
kaos in družabne zadržitve si prisva-
jajo vladno oblast. Resnično so besede
francoskega zgodovinarja, ki pravi:
»Samo rušilci miru uživajo pravno
varstvo. Posamezne osebe so navidezno
nastopile, da rešijo domovino, da pod
pretežno ostanjejo neznane, da vse
mogoče zločine in strahote. Tu ne
pomaga palica, tu ne pomagajo batine,
tu more pomagati le eno: naši stari
dobri zakoni, ki popolnoma zadostu-
jejo za vzpostavitev pravnega reda,
samo ako se izvajajo.« Nam se ta go-
vor ne zdi posebno senzacionalen, da-
si priznamo, da je v njem marsika-
tero jedro resnice, ki se lahko nanaša
ne samo na Madžarsko, marveč tudi na
marsikatero drugo državno upravo.

Zato smo ga tudi priobčili.

— Denjikin v Bruslju. »L' In-
dependance Belge« poroča, da se nahaja
general Denjikin začasno v Bruslju,
kjer se bo najbrž definitivno nastanil.

omenjal predvsem zasluge naše narodne
dinastije za državo in narodno ujedinjenje
Srbov, Hrvatov in Slovencev. Zborovalci
so z velikim navdušenjem sprejeli predla-
gani brzojavni pozdrav kralju Petru. Pred-
sednik je nato pozdravil učiteljstvo v za-
sednem ozemlju, ki kljub italijanskemu
pritisaku vztraja pri izpolnjevanju svojih
težkih dolžnosti za vzgojo naše še neodre-
šene mladine. Poročal je o združitvi vsega
naprednega učiteljstva v enotno organiza-
cijo, ki se je izvršila na prvem kongresu
jugoslovanskega učiteljstva v Beogradu.

Nato je tajnik gosp. Vilbald Rus po-
ročal obširno o društvenem delu v času
od 6. septembra 1919 do 27. avgusta 1920,
to je v zadnji upravni dobi Zaveze, ki je
skroz 32 let neumorno skrbela za procvit
slovenskega šolstva in učiteljstva. V Za-
vezi je bilo včlanjenih 33 učiteljskih dru-
štev s 7 častniki in 2277 pravimi člani.
Število društvenikov se je v zadnjem po-
slovnem letu povečalo za 663 članov. V
okrajnih učiteljskih društvih na blivšem
Kranjskem je članstvo povsod naraslo. Po-
log teh je še nad 800 članov v zaslednem
ozemlju. Za Prekmurje se je ustanovilo
novo učiteljsko društvo v Prekmurju služ-
bujejo še danes številni madžarski učitel-
ji, ki škodujejo narodni stvari, zato naj
jih višji šolski svet čim prej nadomesti z
zavednimi učitelji. Ostre besede tajnika
na račun italijanske kulture, ki zatira
naše ljudstvo v zaslednem ozemlju, so iz-
zvevale v paroli: Zemlja od Jadranskega
morja in do valov bistre Soče, pa potra-
jna do Gosposvetskega potoča, vse to osta-
ne trajno v jugoslovanskih učilnicah in v
narodni naša in samo naša last. Nato je
poročal o društvenih glasilih. Mladinski
list »Zvonček« ima letos 2014 naročnikov,
tiska se pa v 2700 izvodih. »Učiteljski To-
variš« bo začel priobčevati daljše članke v
cirilici. »Popotnik« pa ostane še naprej
znanstveno - pedagoška revija. Nadalje je
poročal o slabih gmočnih razmerah učitel-
stva in o razdaljnem delu Slomškove zve-
ze, kateri nasproti velja pravilo, da je
Udruženje jugoslovanskega učiteljstva za-
mo strokovna stanovska organizacija, za-
ma katere ima vsak član svobodno ver-
sko in politično prepričanje. Šolstvo naj se
centralizira. Vse šole naj bodo pod držav-
nim nadzorstvom. Odstranitev poverljiv-
stva za uk in bogocestje naj bo prva in
najnujnejša naloga vseh pokrajinskih učitel-
jskih in profesorskih zvez v kraljevini
SHS. Končno je poročal gosp. tajnik o
ustanovitvi Udruženja jugoslovanskega
učiteljstva v Beogradu ter se spomnil sre-
brnega jubileja Zavezinega voditelja Luke
Jelenca in blagajnika Franceta Luznarja.

Poročilo gosp. blagajnika je podal
gosp. Bezeljak referat o javni kvalifikaciji
učiteljstva. To vprašanje pride ponovno
pred posamezna društva, nakar se sporoči
rezultat poverljivstvu. Gosp. nadučitelj
Lapajne je referiral o pasivni volilni pra-
vici učiteljstva ter je bila sprejeta resolu-
cija, v kateri se zahteva za učiteljstvo pa-
sivna volilna pravica. Ravnatelj Humek je
referiral o imenovanju šolskih nadzornikov,
pri katerem mora učiteljstvo sodelo-
vati. Zborovalci so sprejeli nadalje resolu-
cijo, kjer se zahteva 25odstotno povisa-
nje draginskih doklad, regulacija plaš po-
sameznih vrst učiteljstva, ureditev pokoi-
nine in sprejem učiteljstva v uradniško
pragmatiko. Končno so zborovalci zahteva-
vali javno žensko učiteljsko v Mariboru,
ki ga je klerikalni poverjenik dr. Varstov-
šek prenesel k nam.

Zborovalce je pozdravil v imenu Ju-
goslovanskega Sokola dr. Pivko, minister
za socijalno politiko dr. Vekoslav Kukovec,
ki je prinesel pozdrav tudi odsotnega mi-
nistra za prosveto Pribeževića, ter pod-
predsednik Narodnega predstavništva dr.
Ribar in poslanec profesor Voglar.

Za poverjenika »Udruženja jugoslo-
venskega učiteljstva« je bil izvoljen dose-
danji predsednik Zaveze gosp. Luka Je-
lenc, za strokovnega tajnika gosp. Dostal,
za blagajnika gosp. Fegje, za odbornika
pa gg. Rus in Močnik.

Ob sklepu zborovanja se je v delu
osiveli predsednik gosp. Jelenc poslovil
od Zaveze z vzklikom: Zaveza je bila —
naj živi Udruženje jugoslovanskega učitel-
jstva, poverljivstvo Ljubljana!

Telefonska in brzo- javna poročila.

NAŠA OFENZIVA PROTI ALBAN-
CEM.

Beograd, 3. septembra. 27. av-
gusta je pričela naša ofenziva proti
Albancem in končala včeraj na večer.
Naše čete so dosegle bivše meje
naše kraljevine in obstrlejujejo s to-
povi Elbasan in Tiranu. Prodiranje
naših čet se je za enkrat ustavilo, a
se bo v onem trenutku zopet pričelo,
ko bodo Albanci nadaljevali svoje
napade. V bojih se je posebno odli-
kovala fetalška flotila in pehota, v
kateri je bilo osobito mnogo hrva-
ških, slovenskih in bosanskih novincev.
Našimi četam se je posrečilo za-
jeti veliko število Albancev, med
njimi tudi mnogo sumljivih elemen-
tov v italijanski častniški in podčast-
niški uniformi.

LDU Beograd, 3. septembra. Iz
Podgorice javljajo, da se na levem
bregu Bojana in v okolici Skadra
vedno bolj opaža zbiranje Arnavtov.
Racun se da se samo na vzhodnem
bregu Skadrskega jezera zbira okoli
6000 Arnavtov.

LDU Beograd, 3. sept. Iz Pod-
gorice poročajo: Vzdož levega brega
Bojane se vidi veliko zbiranje
Arnavtov in veliko šotorov. Moha-
medanec, ki je prišel iz Skadra, pri-
poveduje, da italijanske oblasti do-
hajljajo municijo Albancev.

LDU Beograd, 3. septembra. Iz Virpazarja javljajo, da so Armavti sklenili kupiti eno italijansko vojni ladjo, da bi napadli Ulcinj, Spič in Bar.

LDU Beograd, 3. sept. Iz Skadra se poroča, da vlada v Tirani nadaljuje teror nad prebivalstvom, ki ni njenega mišljenja. Požiganja, umori in aretacije so na dnevnem redu.

LDU Beograd, 3. sept. Iz Skadra javljajo, da je Ahmed beg zahteval ojačenja. Tamošnje oblasti so njegovo zahtevo odbile, ker se to ojačenje ne bo uporabilo za rešitev in svobodo Albanije, nego za ojačenje tujega imperializma.

LDU Cetinje, 3. sept. Vse vesti, zlasti italijanskih listov o napadih in borbah Armavtov na Tarabošu ne odgovarjajo resnici. Doslej še ni bilo nobenega takega napada.

TRGOVINSKA POGODBA MED AVSTRIJO IN JUGOSLAVIJO RATIFICIRANA.

Dunaj, 3. septembra. Po informacijah, ki jih je dobila avstrijska vlada iz Beograda, je jugoslovanska vlada ratificirala trgovinsko pogodbo med Jugoslavijo in Avstrijo. Prvotno so se te ratifikacije stavile v Beogradu razne težkoče, ki pa so bile končno premagane. Avstrijska vlada je nato tudi takoj ratificirala trgovinsko pogodbo, ki določa, da mora Jugoslavija dobavljati Avstriji večjo množino žita in surovin, dočim bo Avstrija dobavljala Jugoslaviji izdelke in bo dala Jugoslaviji na posodo več sto lokomotiv.

SESTANEK MILLERANDA Z LLOYD GEORGEOM IN GIOLITTIJEM.

Paris, 3. sept. »Agence Havase« poroča, da bo odpotoval Millerand še pred svojim potovanjem v okupirano ozemlje v Aix - des - Bains, kjer se bo sestal z Lloyd Georgom in Giolittijem.

VOJNA PROTI BOLJŠEVKOM.

Varšava, 3. septembra. V poljskih oficijelnih krogih se zatrjuje, da si obeta poljska vlada od mirovnih predposvetovanj v Rigi najboljši uspeh, to pa zato, ker se poljske zahteve skoro popolnoma krijejo z zahtevami Rusov glede teritorialnih zahtev. Poljska vlada pa čim najenergičnejše protestira proti ruški zahtevi po razoroženju in demobilizaciji poljske armade, zagotavlja pa, da bo takoj demobilizirala, čim to store ostale evropske države. Upa

se, da bo vsled uvidevnosti z obeh strani omogočen čim najhitrejši sklep premirja, morda že prihodnji teden, in da se bo potem takoj pričelo z definitivnimi mirovnimi pogajanj.

LDU Poznanj, 3. septembra. — (Brezžično) Frontno poročilo z dne 2. t. m.: Včeraj so vkorakale naše čete v Suwalki. Prebivalstvo jih je pozdravilo. Na črti Sokolka — Brest Litovsk in dalje ob Bugu je mir. Po porazu pri Zamošču se umika Budieny proti severovzhodu, da bi obvaroval svojo komunicirano popolne razpršitve. Na južni fronti je bil Busk večkrat napaden. Ob Onili Lipi in Dniestrju se vrše krajevnih boj.

LDU Poznanj, 3. sept. (Brezžično) Kakor naznanja ruska sovjetska vlada, bo Adolf Abramovič Joffe načeloval novi ruski delegaciji v Rigi.

LDU Moskva, 3. sept. (Brezžično) Frontno poročilo z dne 2. t. m.: V odseku Brest Litovsk smo zasedli nekaj krajev severno mesta. Bojujemo se v neposredni bližini utrd. Dne 29. avgusta smo zasedli Zamošč. Pri Lvovu smo ustavili prodiranje sovražnika. Pri Buczaczu smo zavrnili Poljake na desni breg Dniestra. Na Krimu trdovratni boj z menjajočim uspehom.

LDU London, 3. sept. (Brezžično) Poročevalec »Daily Expressa« javlja iz Varšave, da bo poljska vlada pri pogajanjih v Rigi stavila te-protipredloge: 1. Poljaki sprejemajo Curzonovo mejo kot podlago za pogajanja z določitev meje, bodo pa z vso vneto uveljavljali svoje zahteve po meji, ki poteka bolj proti vzhodu. 2. Razorožitev prihaja šele tedaj v poštev, ko bo razorožila vsa Evropa. 3. Vojno odškodnino in povračila plačata stranki druga drugi. 4. Rusiji se dovoljuje, da trguje z Nemčijo po železniški progi Krajevo — Bialystok, izvzeto pa je orožje in strelivo. Železnica ostane pod poljskim nadzorstvom. 5. Samoodločba za male narode med Poljsko in Rusijo se zajamči in izvede. 6. Rusija mora vrniti vse imetje in vrednosti Poljakov, ki so se odvedle na Rusko za prejšnjih carističnih vlad.

LDU Varšava, 3. sept. (Brezžično) Minister za zunanje posle Sapieha je sporočil ljudskemu komisarju Čičerinu, da je poljska vlada v zvezi z včeraj iz Moskve dospelu privoljivno, da se pogajanja nadaljujejo v Rigi, svojemu zastopniku pri latviški vladi, Kamenewskemu, posla- la pooblastilo, da izposluje garancije, ki jih zahteva sovjetska vlada.

Glas s Koroške.

Prišli smo vendar do točke v koroškem plebiscitnem vprašanju, da se moramo vprašati: ali je v tem vprašanju merodajna senžermenska mirovna pogodba, ali plebiscitna komisija v Celovcu. Mi, to se pravi — naše oblasti, so se vedno in povsodi držale strogo predpisov mirovne pogodbe, ki jasno pravi, da se plebiscitno ozemlje deli v dve coni. Ker pravi § 50 te pogodbe, da vlada prvo cono A jugoslovanska država po v tej državi obstoječih zakonih, a drugo cono B avstrijska država po tam obstoječih zakonih, tedaj mora menda izgniti vsak dvom, da bi moglo biti drugače. Obe coni, ali to ozemlje, postavita se pa pod nadzorstvo (le kar se glasovanja tiče, seveda) po ententi sestavljene komisije, katere naloga je, skrbeti, da se bo glasovanje vršilo nepristransko, to se pravi, da se bo narod v tem ozemlju, najprvo v coni A, a tri tedne potem v coni B izrekel svobodno, h kateri državi hoče pripadati, ali k Jugoslaviji ali Avstriji. Pri vsem tem se pa vlada v coni A po obstoječih zakonih v Jugoslaviji, a v coni B po obstoječih zakonih v Avstriji. To vse je tako jasno, kakor beli dan povedano v senžermerski mirovni pogodbi na str. 43, 46, 47 in v § 49 in 50.

Po ententi imenovana komisija se pa postavlja na tako stališče, da res ne vemo, ali imamo še pravico po pri nas obstoječih zakonih vladi in, ali bo tu glasoval koroški narod, ali plebiscitna komisija. Stvari, katere ta plebiscitna komisija izvršuje, ne odgovarjajo nikakor nje delokrogu in dolžnostim. Nekorektnost prve vrste, storjene po tej komisiji, je dejstvo, da je že s prvimi proglašom, ki ga je izdala na ljudstvo, prezrla popolnoma fakt, da se celovško plebiscitno ozemlje deli v dve coni z različnimi obstoječimi zakoni. S svojimi daljnjimi odredbami pa popolnoma pozablja, da ni ona za to, da bo ukazovala, ampak za to, da bo nadzirala. Med nadzorovanjem in ukazovanjem je pa velik razloček. Da je pri vsem tem še zelo pristranska v korist Nemcev, čitajo pri nas že vsi vrabci po strelah, kakor tudi, da se naša vlada, oziroma delegacija vkloni vsaki zahtevi teh gospodov interralirane komisije. Zakaj? To absolutno ni potrebno! Držimo se strogo senžermerske mirovne pogodbe, katere naj nam bo v tem slučaju evangeli, ker za to je tu, in ne popustimo niti za las, drugače bomo doživeli tako razočaranje, da nam bodo od groze lasje pokončno stali. Mi hočemo, da se glasovanje vrši po ljudski volji, nikakor pa po volji par graščakov in veleposelnikov. Glasovanje naj bo svobodno in nepristransko, kar se more izvršiti tudi če je navzoč v coni A naše, a v coni B avstrijsko vojaštvo.

Kar ni zahtevano po pogodbi, s tem

in zedinjenje obeh con v eno glasovalno cono. Gospodje interralirane plebiscitne komisije stoji danes na stališču, da so oni tu absolutni faktor, ki ima pravico v vsaki stvari, tičejo se plebiscita, izreči A in Z; senžermenska mirovna pogodba je ničla, a koroški narod je zaradi njih tu in nikakor ne oni zaradi njega. Če se jim še do sedaj niso oči odprele, da bi videli, kako akcije

stojte, je pač dovolj žalostno, če so pa prišli zato sem, da bodo podpirali italijanske aspiracije na naše ozemlje, tudi na tej strani, bo pa naša vlada menda vendar vedela, kaj je njena sveta dolžnost. Za danes pa samo še to: Držimo se strogo predpisov senžermerske mirovne pogodbe in nič več pa tudi nič manj.

Rožan,

Novo nasilje.

Sistematično in dosledno delajo Italijani v Primorju, da bi izpodrinili naš živeli. Na vsak način bi hoteli našim ljudem tako oženiti življenje, da bi obupali in zapustili rodno grudo. Na eni strani uporabljajo najsurovejši vandalizem, na drugi strani pa poizkušajo »zakonitim« potom dokazati našim, da so v okupiranih krajih absolutno brezpravna para. Inteligenco so zapirli, učitelje v masi prognali, odrekli jim pravico vstopa v »Delavsko zbornico«, požigali in ropali naše domove, zapirali ljudi truno- ma, sedaj pa so nastavili svoj terorizem tudi pri sodniji, ki bi morala biti tempelj pravice.

Kakor poroča »Edinost« je začel II. senat deželne sodnije v Trstu razveljavljati tekoče pravde jugoslovanskih državljanov, ker je začel smatrati tožbe teh državljanov na sodniji v Trstu za nedopustne in sicer na podlagi sklepov italijanskega namestništva od 28. novembra 1918, št. 1929 in od 3. januarja 1919, št. 2.

Sodišče se je s tem postavilo na bolj sovražno stališče, kot italijansko namestništvo. Kajti v svojih, goraj omenjenih dekretih govori italijansko namestništvo le o tem, da noben podanik avstro-ogrskega,

nemškega in turškega cesarstva ne more vlagati tožb in prošelj v civilnih, trgovskih in administrativnih stvareh pred sodniji in uradi italijanskega kraljevstva in kolonij. Z drugim dekretom se pa ta določba raztega na okupirano ozemlje.

Jugoslovani, ki danes sigurno niso podaniki ene v dekretu omenjenih držav, naravno ne bi mogli biti prizadeti od gornjih določb. Stvar postane še jasnejša, če pomislimo, da Tržačani sploh še niso italijanski državljani, kar morejo postati šele po aneksiji Trsta. Tako pridemo do nesmiselnega položaja, da so tržaška sodišča pač za vsakega regnikola, nedostopna pa so za vsakega Jugoslavana.

Jasno je, da bodo italijanske oblasti skrbale za to, kar odloki II. senata tudi dokazuje, da bo za Tržačane italijanske narodnosti še nadalje dostopna tržaška sodnija. Ali kaj bo z našimi ljudmi? Kdo naj jih ščiti, če jim ne pomagamo mi!

Zato je na novo nasilje samo en odgovor. Kakor oni v Trstu, tako mi v Jugoslaviji. Saj imajo Italijani pri nas dosti postla, dokaj dobičkonosnega in ne vedno prekoristnega. Naj bodo enkrat njihove kupčije koristne tudi za Primorje.

P. P.

Interesi naših državljanov v Avstriji.

Ker je stopila saint - germainka mirovna pogodba dne 16. jul. 1920 v veljavo, se opozarjajo naši državljani, ki imajo interese v Nemški Avstriji, na posledice te pogodbe. Glasom te pogodbe imajo naši državljani pravico, da zahtevajo vračilo vse njih premoženja in nepremične imovine in natura, in to tudi v slučaju, da je bila imovina med časom vojne prodana (likvidirana). Poleg tega lahko zahtevajo odškodnino, ki so jo imeli vsled tega, da je bila njih imovina sekvestrirana ali likvidirana. Kdor ne bi prišel do svojih pravic potom neposrednih dogovorov z avstrijskimi državljani, naj se obrne potom oddelka za izvrševanje mednarodnih pogodb pri ministrskem svetu na mečano razsodišče (Tribunal arbitral mixte). Plačilne transakcije bo izvrševala »Reparacija« v Ljubljani in zveza denarnih zavodov v Zagrebu. Imetja naših državljanov v Avstriji, ki niso bila predmet posebnih odredb oproščanja, so prosta davka na kapital samo še do 16. oktobra 1920, katera pa so bila predmet posebnih odredb oproščanja, so prosta davka do dneva povračila lastni-

kom. Podrobnosti o tem vsebuje členu 249 in 250 saint - germainke mirovne pogodbe ter dodatki in člen 266. Posebne odredbe veljajo za privatno - pravne pogodbe med našimi in avstrijskimi državljani. Njih veljavnost se bo ocenjevala po obče veljavni pravni zakonih. Samo pogodbe glede blaga, ki se ima prepeljati po morju, zaključene pred 1. 1917., so razveljavljene. Vsi roki zastarelosti so ustavljeni od 28. oktobra 1918 in začno teči 16. oktobra 1920. Če pa se je izrekla med tem časom s strani Avstrije kak razsodba, v kateri se ni mogel naš državljan braniti in je vsled tega oškodovan, ima pravico za odškodnino, ki jo določi mečano razsodišče. Podrobnosti vsebuje členu 252—254 in 269 mirovne pogodbe. Spore glede privatno-pravnih pogodb, ki so jih sklenili naši državljani pred 16. julijem 1920 z avstrijskimi državljani, bo razsodilo razsodišče v vseh slučajih, v katerih bi bilo pristojno avstrijsko sodišče; spore pa, za katere so pristojna naša sodišča, jih bodo ona razsodila.

Iz naše kraljevine.

— **Regentovo potovanje.** Predsednik pokrajinske vlade za Bosno dr. Srakić je bil poklican v Beograd, da sodeluje pri sestavi programa za potovanje regenta Aleksandra v Bosni in Hercegovini. Idu.

— **Dijaške zadeve.** Tekom tega tedna bo minister za prosveto začel reševati vprašanje dijaških domov, kuhinj in štipendijev. Minister naznanja da se bo oziral tudi na želje dijakov.

— **Čekovni urad v Zagrebu** je ustavil svoje poslovanje. »Riječki« poroča, da je komaj ustrojeni čekovni urad v Zagrebu nehal poslovati in da je šef čekovnega urada dr. Maričić odstopil. Ali je to res mogoče?

— **Število dece na prehrani v Jugoslaviji.** American Yugoslav Relief 522 Fifth Avenue, New York objavlja, da je prejel listino z označbo števila dece v raznih delih Jugoslavije, ki jo je American Relief Administration European Children's Fund prehranjeval v mesecih junij, julij in avgust, in sicer: iz okrožnega skladišča v Ljubljani 3000, Zagrebu 3000, Cirkvenici 3000, Beogradu 2000, Mostarju 6000, Dubrovniku 1500, Metkoviću in Splitu 3000, Zelenici 9000 in 3000, Višegradu 2500 in 1500, Sarajevu 9000 in 4000, skupno 50.000.

— **Agrarna vprašanja.** V ministstvu za agrarno reformo se pripravljata naredba o oddaji zemljišč v štiriletni zakup. Naredba bo v par dneh izgotovljena.

Neodrejena domovina.

— **Z Gorikoga.** Trgovsko - obrtna zadruga v Gorici bo imela dne 10. septembra v Trgovskem domu svoj občni zbor.

— **V Dornbergu** bo dne 5. septembra shod vinogradnikov Vipavske doline. Razpravljalo se bo o izvozu vina in o bližnji razstavi v Trstu. Vipavci trpijo veliko škodo, ker jim je izvoz vina zaprt. — **Touring Club Italiano** je napravil zalet na Gorisko. Došle turiste v avtomobilih so grozovito posrvali najeti ljudje v Gorici, sicer ni bilo nikakega navdušenja, ker Orica vedno bolj čuti, kako gorje tej pri kraju iz Italije. Mujski so porabili to priliko za izvajanje mirnih Slovencev s proslavo Vincljevo »skladbo« z naslovom »Marmeco«; ki goni Slovence iz Oricia. Odel so morali piskati to izvalnico, kjerkoli so se pokazali turisti. — **Oriške Italijanske trgovce** skrbi, kaj bo s predelano železnico, ker je prišel v javnost glas, da utegne biti problem predelne železnice rešen tako, da bo Orica v trgovskem osrju še bolj udarjena, kakor je bila z bobinsko železnico. Zato so sklenili, sklicati shod in se obrniti do vseh merodajnih faktorjev, da se Orica ne sme izločiti iz železnice, ki jo predelava proga. Naj se sliče pa

— **Nov premogovnik.** V selu Polje, okraj Kolubara, so našli premog zelo dobre kakovosti. Posebna komisija je preiskala ležišča in ugotovila, da se tam nahaja velika množina črnega premoga. Kopanje se bo kmalu pričelo.

— **V Subotici** prične 5. t. m. izhajati nov dnevnik »Slobodna Stampa«, kot list naše prestolnice Beograda, h kateremu mora gravitirati po svojem prirodnem nagonu in tendenci, da se ustvari naša velika jedinstvena država in nacija, vse naše politično, gospodarsko in društveno življenje. Uredništvo in upravnštvo novega lista se nahaja v Strossmayerjevi ulici 6. Naročnina znaša za en mesec 15 dinarjev ali 60 K, za vse leto pa 160 dinarjev ali 640 K. Geslo novega lista je: »Slobodnim tiskom k svobodi, pravici in redu.«

— **Za načelnika zrakoplovstva** v vojnem ministstvu je imenovan iz bivše avstro-ogrske vojske prevzeti general Uzelac.

— **Šahovski turnir v Zagrebu.** Dr. Vidmar je 28. avgusta igral 18 partij. Dobil jih je 11, 3 je izgubil (dr. Stopar, dr. Tratenjak in Ig. Kraus), 3 igre pa so se končale z remis. Duhovita in izborna dr. Vidmarjeva igra je vzbudila v vseh šahovskih krogih splošno pozornost in občudovanje.

— **Vrelci nafte in petroleja.** V Sušnjaku pri Lazarevcu je našel neki češki inženir vrelce nafte. Obenem je dognal, da se nahaja pri Medoševcu v Srbiji več vrelcev petroleja.

— **Traba jih bo postaviti na sramotni oder!** Iz Trsta nam pišejo: Odkar so se lastnik bivše kavarne Commercio, sedaj »XXX oktobra«, tast mariborskemu protiverziškemu uradu dodeljenega, bivšega zagrizenega tlačitelja in preganjaleca puljskih Jugoslovencev, policijskega svetnika Mlekuscha, zapisal z dušo in telesom, s krvjo in mesom fašistovskemu hudicu, je njegova kavarina prazna. Fašistov samih je sram takega preveljenja in ne zahajajo v kavarino, vsak pošten Jugosloven pa se je izogiba kakor smrdljive gnojnice. Vendar pa so se zadnje dni videvali v tej kavarni nekateri ljudje, ki bi ne pričakovali od njih tako malo značilnosti, da prestopajo ta znamenovani in preklani praz. Za sedaj jih še svarimo. Če se ne poboljšajo takoj, pridemo na dan z imeni. Ker so trgovci, imajo to gotovo zelo ljubito.

— **Prodanci!** Iz Trsta se poroča: Te dni se je dogodilo, da je v neko tržaško slovensko gostilno, ki ji je lastnik neki našinec iz Vipavske doline, prišel faški orožnik. Oostlinčarju se je zdel ta karabinier zelo znan in končno ga je ogovoril po slovensko: »Olej ga, Rudolfa, kako pa si ti prišel v to uniformo?« Orožnik se je pač dal spoznati, toda slovensko ni hotel govoriti, češ, da se ne sme govoriti ta jezik. V gostilni je bilo več rojakov iz Vipavske doline, naložili orožnikovih znamenj in celo sorodnikov, h katerim je orožnik pristopil in hotel govoriti s njimi, toda nihče ga ni hotel poznati. Gostilničar mu je v lice zabrusil, kako je tedaj, ko se je vrnil iz Rusije, vzklikal: »Zivela Jugoslavija!«, sedaj pa noče govoriti svojega maternega jezika. Odločno mu je prepovedal, da bi se še kdaj prikazal v njegovo gostilno. Po šestih mesecih, kar se je prodal in je bil nekje v Rimu, ta človek ni hotel več znati slovensko. Bahal pa se je, da se mu izmenjajo godi. Piše se ta prodanec za Jemca in je iz Brji na Vipavskem. Iz istega kraja je še eden tak prodanec, iz Ooča sta tudi dva, iz Dutovelj na Krasu pa jih je celo kakih šest ali osem. Lahki jih bodo seveda uporabljali za vohunjenje med našimi ljudmi, v uniformi in v civilni obleki. Zato pa pozor pred njimi! Nekaj takih prodancev so poslali službovat v Istru.

— **Pokršena tatvina v podružnici Ljubljanske kreditne banke v Gorici.** Nedavno so v lomili neznani tatovi v podružnico Tržaške trgovske banke v Gorici, sedaj se je izvršil vlom v podružnico Ljubljanske kreditne banke v Trgovskem domu. Vlomili so iz spodnjik prostorov v bančni urad in tam navrtali dve blaginji. Predno pa so mogli odnesti tam shranjeni denar, sta začutila nočna čuvaja Peter in Rudolf Martelano ropot, pogledala skozi odprto in opazila tatove, katerim pa se je posrečilo izmuzniti in v spodnje prostore in nato izginiti.

— **V Desklah pri Kanah** so dne 29. avgusta začeli italijanski vojski brez kakve vzroka zvečer ob 10. razgrajati in streljati ter kričati. Nato so poklicali še celo stotnijo iz Plavi, nakar so napadli barake. Ljudi so metali iz postelj in nekatere vlekli s seboj. Streljali so vedno na vse strani. Pri tem je padel smrtno zadet 11 letni Fran Kralj iz Desklah, dva sta ranjena. Ljudstvo je v strahu zapustilo barake in pobegnilo v gozdove. Grozno je to divjanje italijanskih vojakov nad mirnim prebivalstvom. Kar brez kakvega vzroka začnejo izživati, razbijati, streljati in kadar koga ubijejo, pa nesramno lajejo, da so bili izsvani in napadeni. Ako kdo kaj reagira na italijansko surovost, ga vklejajo in odpeljejo v Trst. O dogodkih v Desklah je več dena preiskava.

— **Iz Trnovske** poročajo, da so v Mirski Bistrici zopet zaplenili nekaj skritih slovenskih zastav. Povsodi stikajo okoli, nikdar nimajo ljudje miru, posebno so jim na potu naše zastave, da jih kar s jezo umčujemo, dasi imajo nikake pravice, odzemanje nam jih. V Mariah je neki vojak zvečer brez vzroka začel streljati na dekleta, zbrana sredi vasi. Hitro so se razpršile, ker sicer bi lahko katera obšla mrtva.

— **Na Opčinski** je bil dne 10. oktobra, lani zaboden italijanski četovodja Valentin Berretti. Zabodel ga je v prepiru tojničar Alfred Papale, ki je bil sedaj pred vojnu sodiščem v Trstu obsojen na 20 let surovo

— Umrl je v Vipavi gosp. Anton Hrovač, bivši župan, voljočestnik in goslinar, star komaj 48 let. Bil je vse svoje življenje zvest prištevnapredne stranke. Umrl je splošno spoštovan in v ugled.

— Zanimivosti z Reke. Na vrhu starega mesta je cerkev sv. Vida na mestu sve-

ščica slovenskega boga Svanoviča. Na Reki so se tiskale pred 100 leti slovenske mašne knjige in se poje v stolnici od nekdanjega velikega petek Kristusovo trpljenje v slovenskem jeziku. Potem pa pravi D'Annunzio, da je Reka »italianissima«. — Po »Edinosti«.

Shod jugoslovenskih zdravnikov.

Na 2. glavno skupščino jugoslovenskega zdravniškega društva, ki bo letos v Zagrebu dne 6.—8. septembra, je priglasi tudi veliko število slovenskih zdravnikov. Poleg mnogih važnih stanovskih vprašanj je na programu razpravljanje o pobujanju veneričnih bolezni in o prostituciji. Med vojno in vsled nje so se venerične bolezni, kakor pri vseh drugih narodih, tako tudi pri nas razširile v zelo veliki meri. Raznesle so se tudi med prosti narod, kjer sicer tudi preje niso bile nepoznane, pač pa so bile še zelo redke. Postale so tem nevarnejše, ker so bile še malo znane in se torej ni dosti ali celo nič ukrenilo za njih lečenje ter zabranitev njih razširjanja. Postale so usodne ne le za posamnika, temveč tudi za njegovo famillijo, za njegov zarod ter za narod vobče. Tesno v-

zvezi z njimi je prasanje o prostituciji, njeni ureditvi in omejitvi. Tudi ta se je med vojno zelo razpasla, javno in skrivaj se pojavljala v poprej neznan meri. Vsekakor bodo ta strokovnjaška razmotrivanja veljavna. Zelo važno bo tudi razpravljanje o zdravniških kamorah, ki se bodo uvedle v naši kraljevini in v katerih dobi zdravniški stan svojo zakonito uredbo in zastopstvo. Pozdravljamo pa tudi z veseljem dejstvo, da je jugoslovenski zdravniški stan pokazal svojo narodno zavednost v združenju vseh v enem, velikem skupnem društvu, v skupnem delovanju in stremljenju za blagor celokupnega naroda jugoslovenskega. Poročali bomo o tem shodu in njegovih najvažnejših razpravah in ukrepih še podrobneje.

Dr. F. G.

Dvojna mera.

Ne enkrat, desetkrat na dan navadno Nemci in nemčurji na plebiscitno komisijo v Celovcu s pritožbami nad »tujimi elementi« v naši coni. Oni že vedo, zakaj da so jim štajerski kranjski in goriški naši rojaki, ki so se nastanili med nami, tako grozen trn v očesu. Moti jih, ker širijo narodno zavest, kjer je do pred kratkim paševala nemška strahovlada.

Kaj pa da, ako bi v naši coni mr-golelo Prusov, Dunajčanov, Bavarcev, Lofentolarjev in magari zamorcev, potem bi se nikdo v Heimatsdienstu ne pritoževal nad »landfremde Eindringlinge«, tedaj bi bilo vse v redu.

Kaj ne, na drugi strani pa je v redu, ako je v coni B vse polno tujih elementov? Mesto Celovec je kar preplavljeno od raznih več ali manj sumljivih elementov iz Nemčije in Italije. Mesto Celovec ima vse polno uradnikov, ki niso Korošci, da celo celovski župan ne spada v našo deželo, tem manj v glasovalno ozemlje. V tobačni tovarni, pri poštnem rav-

natelstvu, pri deželnem sodišču, na realni in gimnaziji, v bankah in v drugih mestih, povsod murgoli tujega nekoroškega uradništva. Nemci se pritožujejo nad našim orožništvom, ki je po veliki večini iz koroškega prebivalstva, med tem ko obstoji glavni del njih žandarmerije iz Nekorošcev. In slednjič, ali ni v Celovcu nastanjenih nekaj sto laških karabinerjev!

Enaka pravica za vse. Dokler ne odidejo iz Celovca in cone B izvenkoroški agitatorji, dokler se ne nadomesti nemško - avstrijsko orožništvo z domačini in dokler je navzočo tuje italijansko vojaštvo, naj naši nasprotniki rajši molčijo in ne nadlegujejo v Celovcu zastopnikov zapadnih demokratičnih držav, ki bodo znali presoditi, v kateri sredi da teče nepristranost, kakor jo zahteva mirovna pogodba.

Dovoljujemo si opozoriti plebiscitno komisijo na zgoraj navedena dejstva, da jih upvažuje in postopa v smislu pravila: Audiatur et altera pars. (Enaka pravica za obe stranki!)

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 4. septembra 1920.

— Imenovanje novih profesor-jev na ljubljanski univerzi. Na novo so imenovani: 1.) na filozofski fakulteti: dr. Franc Kidrič, kustos dunajske dvorne biblioteke in docent na dunajski univerzi, za rednega profesorja starejših slovanskih literatur s posebnim ozirom na slovensko; Franc Weber, docent zagrebške univerze, za izrednega profesorja teoretične filozofije; dr. Voještav Mole, docent na univerzi v Tomsku, za docenta antične in bizantinske umetnostne zgodovine; 2.) na tehniški fakulteti: inž. Josip Kropač za rednega profesorja za rudarstvo in trebljenje rud; inž. Anton Danibek za rednega profesorja za plavžarstvo in solovarstvo; dr. Alfonz Klemenč, priv. docent na dunajski univerzi, za izrednega profesorja teoretične in fizikalne kemije in anorganske tehnologije; inž. Miroslav Kasal za izrednega profesorja stavbne mehanike in železnobetonskih stavb; inž. Vladimir Stanek za docenta za parne stroje; dr. Marij Rebek, asistent na kemičnem inštitutu ljubljanske univerze, za docenta kemije; 3.) na teološki fakulteti: dr. Gregor Rožman za docenta kanoničnega prava; 4.) na juridični fakulteti: dr. Rado Kušej, izredni profesor na ljubljanski univerzi, za rednega profesorja za cerkveno pravo; dr. Stan-ko Lapajne za rednega profesorja za meddržavno zasebno in kazensko pravo in obče državljansko pravo; Aleksander Bilimovič, redni profesor ključevske univerze, za kontraktualnega rednega profesorja za narodno gospodarstvo. — Daje je imenovan za univerzitetnega sekretarja s činom izrednega profesorja dr. Matej Smalc, tiskovni referent pri predsedništvu deželne vlade v Ljubljani.

— Pred splošno stavko? Kakor čujemo, se pripravljajo železničarska stavka, ki se lahko razvije v splošen štrajk, kateremu se baje pridruži tudi uradništvo, predvsem poštno. Stavka bo baje izbruhnila docela nepričakovano.

— Koroški Nemci so poklicali na pomoč inozemske časnike! Celovške »Freie Stimmen« z dne 2. septembra pišejo: »Na koroškem plebiscitnem ozemlju se nahajajo sedaj zastopniki inozemskega časnika-

ja v študijske namene. Zastopani so korespondenti nemških, angleških, francoskih, italijanskih, španskih in holandskih listov, med njimi cela vrsta v čitateljskih krogih zelo znanih imen. Semkaj so seveda prispeli tudi dunajski žurnalisti. Tu ostanejo več dni in porabijo svoje bivanje, da v skupinah prepotujejo našo deželo pod vodstvom oseb, ki poznajo krajevne razmere. Inozemski časniki imajo torej sedaj dobrodošlo priliko, da iz lastne skušnje spoznajo ljudstvo in kraje na Koroškem in da se sami pouče o razmerah na plebiscitnem ozemlju. Njihova nepristranska sodba in mi Korošci ne zahtevamo ničesar drugega kakor nepristranosti — bo gotovo pridobila Korošcem, ki se težko bore za svoje domovinsko pravo proti zavratnemu in vse pogodbe teptajočemu nasprotniku, simpatije vsega kulturnega sveta«.

— Ker celovski list ne navaja nobenih imen, se nam zdi, da zasledujejo Nemci s to vestjo svoje posebne namene. V slučaju pa, da bi bila vest resnična in da v resnici pridejo na Koroško inozemski časniki, opozarjamo nanje našo oblast in naše ljudstvo, naj jih povsodi sprejme z vso vljudnostjo, kakor se spodobi naobraženim ljudem. Gotovo je, do bodo nasprotniki skušali ob tej priliki izzvati kakšne incidente, da bi nas naparam inozem. Časnikarjem postavili v slabo luč. Zato pozivamo naše ljudi, naj ohranijo mirno kri in naj se ne da od nemčurjev zapeljati in kašnim nepremišljenim dejanjem, ki bi jih potem Nemci in od njih plačani tuji časniki izrabili kot dobrodošlo orožje proti nam.

— Pisemska cenzura v koroški coni A. Kakor poročajo nemški listi, je plebiscitna komisija naročila, da se mora pisemska cenzura v coni A, ki je v naši upravi, odpraviti in vzpostaviti direktna poštna zveza med conama A in B.

— Poštni paketni promet med Jugoslavijo in Avstrijo? Z Dunaja nam poročajo, da je odprt poštni paketni promet med Jugoslavijo in Avstrijo. Nam ni o tem ničesar znane. Tudi na pošti ne vedo o tem še ničesar, kar pa ne izključuje, da sta se naša in avstrijska vlada res že pogodili, da uvedeta s 1. septembrom ta promet. Ker pa je minister za Državni zadeve počen in ko-

mod gospod, je prav lahko mogoče, da se bodo podrejene pošte ohvestile o zopet uvedenem paketnem prometu šele ob — novem letu. Ima vremena, kdo bi se prenačil!

— Zadržana municija za Jugoslavijo. Iz Gradca poročajo: Iz Aspan-ga je došlo sporočilo, da se nahaja na potu v Maribor transport municije, ki je bil poslan iz Enzersfelda v Jugoslavijo. Vojaška oblast v Gradcu je dala na postaji v Fehringu ustavi 6 vagonov, ki so bili natovorjeni z municijo in naslovljeni v Maribor. Vagone, ki so vsebovali strelivo za pehoto, so spravili na neko od meje bolj oddaljeno postajo, kjer ostanejo, dokler se ne konča v tej stvari uvedena preiskava.

— Zahtevamo pojasnila. »Jugoslavenski Lloyd« piše: V svrhu, da se nabavi staro železo kolikor mogoče po ceni, so napravile domače tovarne nekaj kartel. Večinoma so te tovarne kot last tujih podanikov pod sekvestrom in se nahajajo v Sloveniji. Ljubljanska deželna vlada jim je usilila kot izključnega dobavnika starega železa nekega ljubljanskega trgovca, na predlog državnega komisarja omenjenih tovaren, se oziraje na ne legalne trgovce s tem blagom širom države. Proti temu hočejo storiti potrebne korake veliki trgovci te stroje v Zagrebu, Osijeku, Vinkovcih in Beogradu, ker so z monopolom te trgovine v rokah enega ljubljanskega trgovca izigrani interesi ostalih pokrajin naše države. — Omenjeni list dolži vlado, da je proti legalni trgovini. Kaj je na stvari?

— Kake razmere vladajo v Avstriji. Neke jugoslovenski častnik, ki se je pred kratkim vrnil iz Gradca v Maribor, pripoveduje: Ko sem stopil v neko trgovino, so me obsuli z vprašanji, če je uniforma, ki jo imam na sebi, nova unifor. »Volkswehr«. Ko sem jim pojasnil, da je to jugoslovenska uniforma, se je takoj zbrala velika množina radovednežev. Nemška Volkswehr še do danes nima enotne uniforme, večina moštva je oblečena v italijanske uniforme, tako, da je neki italijanski častnik, ki je dospej v Gradec, mislil, da je zašel med oddelke lastnih ljudi. — Na poti v Puntigam me je napadla tolpa kričoč: »Das ist ein Serbe, der verdient, dass man ihn aufhängt!«. Seis ko me je spoznal neki znanec in razjasil, da sem »ein Windischer aus Marburg«, me je pustila tolpa na miru. V Wildonu so mi prodali liter, ko jesih kislega vina za 71 K. V Strassu, kjer sem zahteval od voj. oblasti bencin, sem se obrnil do majorja, ki me je peljal k »Soldatenratu«. Kjer je moral major pomisliti prostaka, da ni je po daljši debati nakazal milostno zaproseni bencin. Ko sem se začudil nad temi razmerami, mi je zagotovil major, da je šla cela zadeva še silno gladko, če bi bil pa zahteval bencin kakor v Avstro - Ogrski, bi pa riskiral le, da bi drugi dan ne bil več »major«. Pristavil je: Pač blagor Vam, ki služite v jugoslovenski vojski.

— Na vprašanje iz učiteljskih krogov, zakaj doslej nismo priobčili poročila o delegacijskem zborovanju »Zaveze jugoslovenskega učiteljstva« v Mariboru, ugotavljamo, da nismo letos dobili na to zborovanje nobenega vabila, dasi smo bili doslej, odkar obstoji »Zaveza« vsikdar vabljani na to skupščino. Zato tudi nismo mogli, kakor je bilo do sedaj običajno, poslati na zborovanje svojega poročevalca. To ugotavljamo, sicer pa priobčujemo kratko poročilo o mariborskem zborovanju v danšnjem listu.

— Pozor! Po Ljubljani hodita dva lopova, ki pravita, da sta policijska agenta in da morata izvršiti hišno preiskavo, ali pa vprašata stran-ko, če ima za prodajo tobak ali druge stvari. Tako sta poskusila včeraj pri g. Oroslavu Škerjancu izvršiti hišno preiskavo. Najbrže skušata samo izslediti priliko za tatvino.

— Naš skladatelj Viktor Parma, ki je bil prisiljen živeti na Dunaju, se koncem t. m. preseli v Maribor. Njegova nova opera »Zlatorog« se uprizar v ljubljani. opernem gledališču tekem t. l.; besedilo je poslovenil Cvetko Oolar. Nove dekoracije slika V. Skušny.

— Profesorji in uradniki — na cest, žena izgnanega Žida pa v udobnem stanovanju! Poroča se nam: V Ilirski ulici št. 22 stanuje še vedno žena izgnanega Žida G...a, ki je pristojen na Ogrsko, ona pa ima tu stanovanje iz dveh sob in kuhinje. Stanovniški uradu in vladi bi moralo biti znano, da ta ženska nima pravice prebivati v Jugoslaviji, najmanj pa v Ljubljani, še manj pa imeti svoje lastno stanovanje. Imenovana je tu brez vsakega posla, a se ji vendar pusti stanovanje, karero oddaja — ker se nahaja moč baje na Dunaju — raznim »prijateljem«, židom in verižnikom za prenočišče, ki pa seveda policijsko niti vselej zgledajo niso. Ker smo takih škandalov-

nih razmer v Ljubljani že do grla sfi, pozivamo stanovniški urad, da spravi to žensko iz Ljubljane in nakaže njeno stanovanje kakemu potrebnemu uradniku!

— Olepšava mesta in — snaznost po ulicah. V Ljubljani se zdaj marsikaka hiša od zunaj in znotraj snaži, popravlja ali celo nekako »modernizuje«, kar je vse hvale m priznanja vredno. Le tu pa tam se nahaja še kak stiskaški gospodar, ki ne da popraviti svojega razjedenege žleba pri strehi itd. — Ali kontrast med hišo in ulico ti dela ponekod — nesnaga, ki bi delala parado marsikateremu laškemu mestu ob Adriji. Po Poljskem in Sv. Petra nasipu ti nosijo ljudje iz hiš smeti in odpadke jedi ter pomije rajše na nabrežje nego bi jih oddajale smetljariju. Na zgornjem koncu Ilirske ulice vidiš kupe kamenja in prsti, ki so že meter visoko s travo zaraščeni, ob hodniku pa trde plasti smeti, kamenna in čepin kot dekoracija mesto — trotoarja. Mestni stavbni urad naj pošlje tu sem svoje delavce in voz, da očedijo to cesto imenovane navlake. Nemarne stranke naj se pa — v interesu higijene — kaznujejo.

— Slušatelje filozofske fakultete v Ljubljani opozarjamo, da je treba vložiti prošnje za podporo na poverjeništvu za uk in bogočastje do 10. septembra. (Kolek za 3 dinarje!) Priložite ubožno izpričevalo (potrjeno od davčne oblasti) in zadnja kulovjska izpričevala. Odbor za D. S. F. F. v Ljubljani.

— Potne listine v Poljsko. Poljski konzulat v Zagrebu naznanja glede izdajanja potnih listov sledeče: Poleg domovnice mora vsakdo predložiti potrjeno policijske oblasti, od kdaj biva v dotičnem kraju in da nima policijska oblast ničesar proti njemu. Pod fotografijo za potni list mora biti datum in pečat oblasti ter oznaka: identiteta se potrjuje in podpis dotičnika, ki prosi za potni list. Vsi dosedaj izdani potni listi se morajo predložiti v revizijo. Vsak, kdor želi potni list, naj prosi vsaj en mesec pred odhodom zanj in ne bo konzulat delal nobenih izjem v tem oziru in se oziral na nobene pritožbe.

— Poziv rezervnim častnikom, ki še niso sprejeti v našo vojsko. Minister vojne in mornarice naredjuje: »Da vsi rezervni častniki iz bivše avstro - ogrske in črnogorske vojske, kateri so sprejeti z ukazom v našo vojsko in kateri so predložili prošnjo za sprejem v našo vojsko, a niso še sprejeti, takoj, a najkasneje do 10. septembra 1920 vpošljejo neposredno svojim pristojnim polkovnim okrožnim komandam, katerim pripadajo, oziroma kjer žive, v obliki prijave (raporta) po pošti priporočeno, ali osebno oddati, ako je komanda v istem mestu) — svoje podatke o sledečem: 1. Čin in rod orožja. 2. Ime in priimek, s polnim očetovim imenom v sredini. 3. Kdaj je rojen. 4. Kje je rojen. 5. Kam je pristojen. 6. Kraj stalnega bivališča. 7. Naziv polkovne okrožne komande, v kateri živi. 8. Civilni poklic (obrt). 9. Služba v stalnem kadru (dijaški rok; polni rok; skrajšani rok). 10. Kdaj je dobil poslednji čin (dan, mesec, leto). 11. Katero službo v glavnih potezih je vršil v vojski v letih 1912—1919. 12. Njegovo zadnje oddelenje. 13. Uporabljivost (za četo, stroj ali pisarno). 14. Kdaj in s katero naredbo oglašen za invalida, ali da je za četo službo nesposoben. Vsi oni rezervni častniki, ki ne bi postopali po prednji naredbi, kakor tudi oni, ki bi poslali netočne podatke, se bodo pozvali na odgovor in se bo z njimi najstrožje postopalo po zakonu.

— Civilist in vojak. Da se resnica prav spozna, treba je čuti dva zvona. Zato priobčujemo radevolje tudi ta-le dopis: Pod naslovom civilist in vojak je primerjal uradnik plačo narednika s plačo državnega uradnika, češ, kako udobno stališče ima narednik. V prvi vrsti bi opozoril pisca, da je časopisje že nešteto-krat prinašalo vesti o zboljšanju plač temu ali onemu stanu v oblika, ki so obetale napraviti marsikateri žalosti in skrbi konec, a se je skoraj vedno izkazalo, da je ali v splošnem izmišljotina ali pa skrajno pretirano. Žalibog se tudi prorokovanje, na katero se je nanašala ona notica, še ni uresničilo. Da si dopisnik ne bo delal prevelikih preglavic, naj naj navedem prejemke samskega narednika, recimo, v 12. letu službovanja. Mesečna plača, reci in piši 100 din. in 17.50 din. za rokove službe, od česar pa mora plačati še 30 odstotni davek. Po relaciji 1 : 4 pa to ne znaša 2600 K, temveč samo 455 K 88 vim. O, res, bilo bi lepo, ko bi se to prorokovanje uresničilo, da bi narednik lahko postal nadsvetnik, kakor dopisnik omenja. Kake ugodnosti pa ima narednik, naj v kratkem navedem. Vedna bojazen, da bi bil

premeščen na skrajni konec države, trda služba, omejitve vsakojake svobode, kurjava — solnce, stanovanje — vojašnica, brezplačna hrana, to so ugodnosti, o katerih se nadsvetniku ne more niti sanjati, nadsvetniku, ki ve, da se mu bodo sedanji prejemki zvišali ali vsaj ostali taki kot so in da se bo lahko po dovršenih 35. letih službe odpočil s celokupnimi prejemki. Narednik pa, kadar dovrši svojih predpisanih 14 let, dobi 1200 din. odpravnine, to pa šele, ako zdravstvena komisija konstatuje, da je za vsako nadaljnje službovanje nezmožen, invalid. In kot tak naj prične v 36. letu novo življenje, ali pa resignira na onih 1200 din. in prosi za mesto postiljona. Ko bi bil naredniški stan res tako dobičkonosen, bi ne hotel niti eden narednik ostaviti tega mastnega korita in se napotiti s trebuhom za kruhom. Statistika o izstopu podčastnikov navaja katastrofalne številke, kar je dokaz, da prejemki, služba in sploh dobrota tega stanu niso nadsvetniške, temveč samo naredniške.

— Poroka. Poročil se je včeraj gosp. Fran Ahčin z gđc. Jerico Rebekovo iz znane narodne ljubljanske rodbine. Svedoka sta bila za ženina dr. Viktor Murnik, za nevesto pa njen stric gosp. Ivan Rebek iz Celja. Poročencema, ki sta oba odlična in navdušena člana ljubljanskega Sokola, iskreno čestitamo in želimo obilo sreče!

— Himen. V Ljutomeru se je 1. t. m. poročila gđc. Genovefa Velnarjeva, hčerka ondotnega tržana g. J. Velnarja, z g. Ludovikom Brumenom, trgovcem v Murski Soboti. Bilo srečno!

— Mestna zastavljalka ima to-mesečno dražbo januarja 1920 zastavljenih predmetov. 9. septembra popoldne.

— Potovanje v Ameriko. Ministrstvo za notranje stvari objavlja: Tukajšnji ameriški konzulat je dostavil nastopno informacijo glede potovanja v Ameriko. Osebe, ki žele potovati v Ameriko, morajo imeti prekomejni potni list, na katerem mora biti njihova slika kakor tudi pečat njihove občine, ki potrjuje odobrenje njihovega potovanja v Ameriko. Na istem potnem listu morejo biti izkazani otroci, odnosno mož, žena, moška deca do 16. leta starosti in ženska deca do 21. leta. Starejši otroci morajo osebno iti na ameriški konzulat radi vidiranja posebnih potnih listov. Te osebe morajo imeti policijsko spričevalo o svojem vedenju. Moške osebe morajo imeti policijski izkaz, da so služili v vojski za vojne in ali so služili v avstrijski vojski. Vse osebe, ki pridejo na konzulat radi vidiranja, morajo imeti še po eno sliko, ki ostane v arhivu konzulata. Taksa za vidiranje velja 2 dolarja, ki se plača lahko tudi v dinarjih po določenem kurzu za vsak potni list.

— Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani naznanja, da bo nje-na pisarna zaradi snajenja zaprta dne 6., 7. in 9. septembra.

— Mariborske porotne razprave se prično 20. t. m. Zasedanje bo trajalo samo dva dneva. 20. t. m. se bo vršila razprava proti Antonu Pinterju in Alojzu Hrenu radi tatvine. 23. t. m. pa proti Jakobu Gabrovcu radi goljufije in Antonu Tementu radi težke telesne poškodbe.

— Kronika iz Maribora. V trgovino Welle v Gosposki ulici so vdrl doslej še neznani vlomilci med opoldanskimi urami, ter odnesli iz blagajne preko 20.000 K gotovine. Ko so zapustili trgovino pri zadnjih vratih, so jih skrbno zaklenili. — Zet goslinčarja pri »Črnem orlu«. Ki slove za milijonarja, je skušal vlomiti v predal, kjer je imel natakark spravljene 150 K ter si »izposoditi« to svoto. — Na Aleksandrovi cesti so prijeli varnostni organi natakarka Oabrijela Wichnerja, ki je vtilotalil preko avstrijske meje v nahrbtniku 12 kg smodnika v Jugoslavijo. Verižniški urad ga je radi tega obsodil na 200 K globe, štiridnevni zapor in zaplenbo smodnika. — V mariborskem kinematografu so se pojavili zopet samonemški napisi slikam.

— Umrl je ekspozitni akademik gosp. Vladimir Pirc iz znane narodne rodbine. Truplo prepeljejo v Kranj, kjer bo pogreb. — V št. Jurju ob Taboru je umrl gosp. Ivo Rosenstein, sedmošolec. — Bodi obema nadebudnima mladeničema ohranjen ljub spomin!

— Umrla je na Cesti na Loko ga. Marija Ferle, delavka tobačne tovarne v pokouju.

— V Ljutomeru je umrla 2. t. m. gospa Julijana Diak. tržanka, mati že pokojnega sodnika dr. Josipa Diaka. Raina je bila vrlo narodna in blaga žena. N. v m. p.!

Pristopajte k „Jugoslovenski Matici“!

Najnovejša poročila.

PROKLAMACIJA REŠKE NEODVISNOSTI SPREJEMENI JADRANSKO VPRAŠANJE?

Rim, 2. septembra. Časopisje komentira ob priliki odhoda reške delegacije zunanje - politični položaj Italije in se strinja v tozadevnem izjavljanju glede pogajanj z Jugoslavijo v sledečih točkah: Italijanska vlada stoji pred dejstvom proklamacije neodvisnosti Reke, ki se bo izvršila v prihodnjih dneh. Vlada bo morala ta čin podpirati z vsemi sredstvi, ker bo proklamacija neodvisnosti reške države popolnoma sprejela jadransko vprašanje. O novih pogajanjih z Jugoslavijo se ne govori več in je pričakovati, da se s strani Italije tudi ne bo govorilo, dokler se ne izvrši uradna proklamacija svobodne reške države. Sicer pa se zdi, da tudi Jugoslavija še ne misli na pogajanja. V Beogradu računajo najbrž z boljševiško revolucijo na vsak način revolucije v Italiji, medtem pa širijo njihovi agenti v zasedenem ozemlju protitalijansko propagando. Če bi tudi prišlo do neposrednih pogajanj z Jugoslavijo, ne bi ta pogajanja imela nobenega uspeha. Predvsem je treba počakati, kakšno stališče bo zavzela vlada v Beogradu napram proklamaciji svobodne in neodvisne reške države.

Rim, 2. septembra. »Corriere d'Italia« napada v ostrem tonu reško konstitucijo in pravi, da se bo s proglasitvijo samostojne reške države diplomatski položaj Italije poslabšal. O D'Annunzijski ustavi pravi, da je mešanica starih srednjeveških statutov, socializma, boljševizma in zastarelega liberalizma. Na koncu pa se le strinja z nameravano proglasitvijo reške neodvisnosti, in sicer iz nacionalnih vzrokov.

MALA ENTENTA. KAJ HOČE ROMUNIJA?

Pariz, 3. septembra. Snočnji »Temps« priobčuje kratko predzgo-

dovino »Male entente« med Jugoslavijo in Čeho - Slovaško. Misel na zvezo z Jugoslavijo se je rodila v Pragi in sicer vsled bojazni pred boljševiškim prodiranjem in možnostjo izdajalskega napada s strani Madžarske. Madžari so bili sicer pripravljeni, da gredo v boj proti boljševizmu, toda zato bi jim bilo treba prekoračiti čeho - slovaške pokrajine, ki so pripadale prej Ogrski. Čeho - slovaška vlada pa je bila mnenja, da bi se Madžari, kakor hitro bi prišli v te pokrajine, ne umaknili več zlepa. Glavna ideja čeho - slovaške vlade, ki je vodila zunanjo politiko Beneša na potovanju v Jugoslavijo, je bila demobilizacija Madžarske. Beneš je sklenil v Beogradu z jugoslovenskim ministrskim predsednikom obrambno zvezo proti Madžarski. V kolikor se lahko predvideva, sta se obe vladi zavezali v medsebojno pomoč z orožjem v slučaju, ako bi Madžari napadli eno ali drugo od obeh držav. Govori se tudi o gospodarski pogodbi med obema državama, toda zdi se, da se tozadevna pogajanja še niso pričela. Z Romunijo pa se ni dosegel popoln sporazum. Take Jonescu je izjavil Beneš, da ima Romunija tudi še druge sovražnike in to je Bolgarija, ki je Romuniji ravnotako sovražna, kakor Grška. Na drugi strani pa ima Romunija skupne interese s Poljsko in ker želi Romunija živeti z vsemi sosedi v dobrih odnosih, Take Jonescu ne izključuje niti zveze z Bolgarijo in Madžarsko. To so vzroki, da se je sestanek končal s podpisom dokumenta, ki konstatira samo istovetnost stališča.

DESCHANEL OSTANE PREDSEDNIK REPUBLIKE.

Pariz, 3. septembra. Vesti o nameravanem odstopu Deschanela so neresnične. Predsednik Deschanel bo kmalu popolnoma okrevljal in nima namena, podati ostavko.

Kultura.

— Ruska drama v Ljubljani. Danes zvečer se igra drama »Ljubomor« (»Ljubosumnost«), jutri v nedeljo veseliga »Papa«. Nadejamo se, da bodo to pot tudi lože. Kje so naši bogatini?

— Gosposvanje ruske drame v Ljubljani. »Anfisa« Leonida Andrejeva ima isti motiv kakor Goethejev »Clavigo«, samo v ruskem ozračju, modernejši in fatalistično poglavljen. Odvetnik Kostomarov niha med tremi sestrami, med lepo, zdravo ženo, prenežno, čisto, navnoiskreno Ninočko in med mrčisto in molčečo Anfiso. G. Mansvjetova je podala z Anfiso dovršeno sfiniški znani tip iz ruske literature, ki pa ga je opremil avtor originalno z izredno silo, temno perspektivo in simboličnimi elementi. Ta izvrstna predstavljalca tvori z gospo Marševno (Ninočka), g. Putjato (odvetnik Tutar) in g. Muratovim prvovrstno umetniško četvorko, ki fascinira nehoti in dominira nad vsemi drugimi. Kostomarov g. Muratova je imponujoča kreacija; predvsem je njegova silna, jasna, za vsako sceno diferencirana govorica naravnost idealna. Čeprav je mestoma nekoliko patetška, a vedno stilizirana in topla. Ne da bi iskal efektov, ne pretirava skoraj nikoli, ne podčrtava in ne naglašja, nego igra mirno z instinktom in inteligencno rojenega, temperamenta bogatega igralca. G. Putjata je podal s svojim Tatarinom, postarnim odvetnikom, v načinu govora in igre nov, originalen, profesorju Higgenso čisto nasproten tip. Tu smo videli, kako se zna pravi umetnik vsestransko izpremeniti. Večina igralcev menja namreč le imena ulog in obleke, v individualizaciji značajev in življenjskih izrazov pa ob vsej svoji nudnosti nima niti slutnje. G. Marševa podaja z zvoničnim, mladim glasom, ki govori večinoma v lahkih, visokih, dražestno čvrstih tonih, svoji dikciji prav poseben čar, ki se lepo podaja njeni dekliški sveži zunanosti. Njena Eliza in Ninočka sta takisto dva različna značaja a oba polnokrvna, resnična, naturalistično živa do najmanjše notje. Distingirana igra g. Mangjecke, humorist g. Oengereja, diskretna simboliziranost g. Nikolajeva ter sodelovanje vseh ostalih članov prav do sluge so pripomogli odličnim protagonistom tudi sinoči do najlepšega umetniškega uspeha. Leonid Andrejev je na našem odru letos sijajno zmagal že z drugim svojim delom. »Anfisa« se uprizarji tudi v slovenskem prevodu; po Andrejevih dveh uspehih pa si želimo na repertoarju še več njegovih del, da bi se lahko dočim ni bil vedno izbirčen ter si je dovoljeval scene neverjetnosti, ki se težko prezrejo.

Konstatiramo končno, da sta bila parter in stojišče poleg balkona zopet prav lepo zasedena: — ako pa moramo, žal, še dostaviti, da se ložna publika odlikuje do slednje s svojo odsotnostjo, padl samota na »inteligenco« tistih naših težkih trit-sočnikov, ki nas pred ruskim svetom — blamirajo! Tem ponosnejši smo na našo vrlo mladino in žensvo...

V soboto se igra Arčbaševa drama »Ljubosumje« z gospo Mansvjetovo in gosp. Muratovim, v nedeljo na francoska burka (Flers in Caillavet) »Papa« z

go. Marševno in g. Putjato v glavnih ulogah. J. K.—a.

— Godalni kvartet Zika (br. Zika, Sanci in Černy) je priredil v Rogaske Slatini dva komorna večera in je žel po sijajnih uspehih koncertov na Bledu in v Kranju tudi tu mnogo priznanja. Saj je bilo letos pri nas dovolj koncertov, toda nobeden ni občinstvo tako fasciniral in navdušil k burnemu odobravanju kot baš komorni večeri Zikovega kvarteta, ki je tehnično dovršeno in umetniško popolno, občuteno prednašal komorna dela svetovnih skladateljev. Slovenci smo na nastope teh štirih idealnih umetnikov, ki so se z izredno vneto lotili reprodukcije komorne glasbe, katero smo dolgo dobo let težko pogrešali, upravičeno ponosni. Naj Zikov kvartet kmalu zopet nastopi v Ljubljani.

— »Nemška usoda«. Pod tem naslovom je napisal nemški dramatik Herman Sudermann tri patriotske drame. Prva drama ima naslov »Pijanost« in slika razpoloženje v avgustovskih dneh 1914. Drugi dramati je dal pisec naslov »Zrtev«. Dejanje se vrši poleti 1917, v času notranjega razgroma nemške carevine. Zadnja igra nosi naslov »Klic v silo« in se nanaša na dogodke v revolucionarni zimi 1918/1919. Delo izide v tisku tekom letošnje zime.

— Književno - umetniški natečaj razpisuje ministrstvo za prosveto za najboljšo dramo, roman, opero in glasbeno kompozicijo. Nagrada za dramo je 8000 din., za roman 8000 din., za opero 10.000 din., za vok. - instrum. skladbo 2000 din., za instr. skladbo 1000 din. in za klavirsko skladbo 1000 din. Rok predložitve je 1. julija 1921.

— Anders Zorn umrl. V Stockholmu je umrl eden največjih švedskih umetnikov Anders Zorn v starosti 61 let. Bil je slikar in kipar, katerega umotvorijo so bili razstavljeni v vseh velikih umetniških razstavah.

Izpred sodišča.

Vlomi pri Ranzingerju. Pred ljubljansko poroto so bili 3. t. m. obsojeni zaradi vloma v Ranzingerjevo skladišče mladi Ljubljancje: Mirko Pretnar na sedem let, Ivan Škapin na šest let, V. Pintar na tri leta, Valentin Kadunc na 8 mesecev ter Karl Müller in Jos. Marn. vsak po eno leto težke ječe. V Koleziji ima trdka Ranzinger skladišče, kjer sta ga. Emilija Avsenekova in g. dr. E. Rekar shranila vse svoje premoženje. Omenjena sestoletka je okoli sedemkrat vlomila v skladišče ter nekatere zaboje dobesedno »oplenila«. Odnosi so zlasti velike množine perila in obleke. Po izjavah oškodovanih strank znaša celokupna škoda okoli 150.000 kron. Obtoženi vlome priznavajo. Pretnar je slednjič imenoval osebo, kateri so prodajali perilo; bil je to pekovski pomočnik Vidmar v Spodnji Šiški.

Tatvin usnja oproščen — vstedi pomanjkanja dokazov. V procesualnem oziru zanimiv je bil druga razprava pred poroto. Popolni invalid Martin Dezman iz Družinske vasi na Dolenskem, je bil obtožen, da je v času od Novega leta do aprila kot nočni čuvaj odnesel iz Polakove tovarne večje množice usnja, kiž in čevljev v skupni vrednosti 9720 K. Pred poroto ni bil obtoženec zagovarjal, da

je ravnal v nepremagljivi sili vsled pomanjkanja.

Porotnikom je bilo stavljeno le eno glavno vprašanje glede krivde tatvine. Porotniki so od senata, kateremu je predsedoval svet. Bulovec, zahtevali še dodatno vprašanje glede nepremagljive sile. Državni pravnik dr. Ogoreutz se je temu protivil iz procesualnih ozirov.

Zagovornik dr. Frlan pa je odločno zagovarjal stališče porotnikov. Senat je zahtevo porotnikov po dodatnem vprašanju zavrnil. Porotniki so nato z 3 proti 4 glasovom zanikali krivdo tatvine. Martin Dezman je bil nato oproščen.

Izpred novomeške porotne sodnije. Kot prvi se zagovarja 21letni Erih Terpotitz, ki se je rodil v Trbovljah kot sin takratnega vsemočnega rudniškega ravnatelja Terpotitza. Pozneje je bil premeščen v Kočevje, kamor je vzel s seboj tudi sina Eriha, ki pa je delal očetu Trpotcu preglavice, ker se ni hotel učiti. Dal ga je učiti ključavničarstva v rudarsko ključavničarsko delavnico. Toda Erih je rad povsesljalil, kar pa stane dandanes dosti denarja. Toda Erih si je znal pomagati: izmaknil je ključ od konzuma svojemu bratu, napravil najbrže duplikat in odprl konzumno skladišče večkrat v času od novembra 1919 do konca marca 1920. Vzel je iz skladišča 105 novih ruh, vrednih po 80 kron ter jih prodajal različnim ljudem, posebno pa nekemu Poljancu in Grozniku. Kupci teh ukradenih ruh so izdali Eriha Trpotca, pravica roke pa ga je vtaknila pod ključ. Trpotec odkrito priznava svoje dejanje. Porotniki so enoglasno potrdili stavišče jim vprašanje in sodni dvor je prisodil Terpotitzu 20mesečno težko ječo z 1 trdim ležiščem.

Popoldne sta se zagovarjala pred istimi porotniki Jakob Pavličič iz Brezja pri Semicu in Anton Malnerič iz Nestopljivej zaradi posilstva. Dne 24. maja t. l. sta namreč posilila na Petrovem polju pri Semicu 14letno deklico G. — Obravnava je bila tajna. Porotniki so enoglasno potrdili stavišče jim šanji in sicer eno z 11 glasovi, drugo pa soglasno. Sodni dvor je prisodil nato Antonu Malneriču 18 mesecev, Jakobu Pavličiču pa 14 mesecev težke ječe, poostrene z 1 trdim ležiščem vsake tri mesece.

Zdravstvo.

Protekcijonizem v zdravniških imenovanjih.

Iz zdravniških krogov nam pišejo: Te dni je bil imenovan za plačanega volonterja na dobrotelnih zavodih v Ljubljani neki Nemec iz Gradca, ki je po staroavstrijskem protekcijonizmu sistem dosegel nostrifikacijo v Zagrebu vkljub temu, da ni bil jugoslovanski državljani.

Nečuvno je, da ministrstvo in zdravstveni odesk namesti Nemca iz Avstrije v državni zavod in ga še nepostavno plača kakor sekundarje, dočim so morali dosejati vsi slovenski volonterji delati brezplačno.

Če bo šlo pri nas tako naprej, potem bo zaželjena slovenska medicinska fakulteta potrebna le še za nostrifikacije in prakticanje pritepencev, nikakor pa ne za vzgojo domačih zdravnikov.

— Pouk o griži je napisal okrožni zdravnik v Kranju dr. Edvard Globočnik. Pouk obsega tale poglavja: Bistvo bolezni; potek bolezni; kako je ravnati proti bolezni; kako se bolezen prenosi; bolnik se mora ločiti od drugih ljudi; kako naj se vedejo streljiki; kako se naj ravna z odpadki; kako je ravnati s perilom in obleko; kako se zdravi griža; razkuženje stanovanj; ravnanje z živili in prevažanje bolnikov z grižo. Zdravstveni zastop v Kranju je dal čez 2000 teh letakov razdeliti po Kranjskem po zdravstvenem okrožju. Vsi župani so razdelitev tega poučnega spisa radevoljno prevzeli, samo župan v Mavčičah je razdelitev odklonil, kar je za naše razmere velesnačilno.

— Zdravstveno stanje mestne občine Ljubljanske. V času od 22. do 28. avgusta se je v Ljubljani rodilo 23 otrok, umrlo je 35 oseb, med njimi 25 domačinov. Umrli so za otročico 1 tujec, za grižo 12 oseb, za dušiljivim kašljem 1 oseba, za vrtičko 1 tujec, za jetiko 1 tujec in vsled samomora 1 oseba. Oboleli so: za otročico 1 tujec, za škrlatno 5 oseb, za tifusom 2 oseb, vmes 1 tujec, za grižo 88 oseb, vmes 18 tujcev in 34 vojakov, za dušiljivim kašljem 1 tujec in za vrtičko 1 tujec.

Gospodarske vesti.

— Občeslov. obrtno društvo v Celju. V smislu borovelskega sklepa od dne 18. julija 1920 se vrši kongres načelnikov vseh slovenskih obrtnih združenj in druženj v veliki dvorani Narodnega doma v Celju v nedeljo, dne 5. sept. t. l. od 8. do 14. Dnevni red: 1. Reorganizacija obrtnih združenj in obrtnih druženj. 2. Organizacija obrtnih kreditnih zavodov. 3. Organizacija obrtnih nakupovalnih in prodajnih združenj. 4. Obrtno šolstvo. 5. Obrtno časopisje. 6. Socijalne naprave. 7. Trgovska in obrtna zbornica. 8. Carina, uvoz in izvoz. 9. Ovirje v tuzemskem prometu. 10. Šumstvo. 11. Delavni čas. 12. Slučajnosti. Vsako združenje ozir. društvo naj zastopa na sestanku po 1 delegat s posvetovalno pravico, ki se izkaže s tem vabilom ali posebno legitimacijo. Za ostale udeležnike bo rezerviran ločen prostor. Po kongresu je banket v restavracijskih prostorih Narodnega doma. Obed brez plačila stane za osebo 35 kron. Prijave za skupni obed ali prenočišče prosimo najpозneje do 31. avgusta 1920.

— Izvoz. Da se olajša izvoz blaga iz Jugoslavije, bo vlada v kratkem dovolila izvoz nekaterih predmetov brez zagotovitve valute. Tako se bo moglo izvažati vino, mineralne vode, sir, karbid, opeka in dr.

— g Moka in mlinarji. Intendanca vojnega ministrstva ne bo mogla nabaviti pšenice moka za vojaštvo, ker mlinarji sedaj zahtevajo 300 dinarjev za 100 kilogramov. Vsled tega se bo vprašanje nabave moka uredilo nemara z naredbno, da vsaka armijska oblast dobi pravico zaseči potrebno število mlinov.

— Gospodarska pogajanja s Čeho-slovaško. Pogajanja s čehoslovaško republiko, ki so se te dni obnovila, vodijo z naše strani finančni minister in strokovnjaki ministrstva za trgovino. Zastopniki čehoslovaške republike so pristali na to, da se povisa količina koka in premoga, ki ga ima dobavljati Čehoslovaška. Kot kompenzacija pa se zahteva od nas 8000 vagonov pšenice. Naši zastopniki so pristali na to, da se izvozi 5000 vagonov pšenice. Pogajanja se nadaljujejo.

— Koliko denarja se sme vzeti seboj, kadar se potuje preko državne meje, določa naredba finančnega ministrstva št. 20.841, objavljena v 183. šte. Službenih novin. Obmejnim carinarnicam je ukazano, da dovoljujejo enemu potniku iznos 1000 dinarjev v novčanih Narodne banke ali v kronsko-dinarskih novčanicah. V to svoto ni vrčnati ono svoto zdrave valute, katero sme vsak potnik vzeti seboj iz naše države po naredbah št. 3074 in 4034. Skrupa vrednost zdrave valute, ki se jo nosi preko meje, ne sme presegati vrednosti 1000 francoskih frankov. Kdor vzame seboj večjo svoto nego dovoljeno, bo kaznovan kakor tihotapec.

— g Pregled o stanju notnih bank koncem julija. Francoska banka ima v prometu za okroglo 37.76 milijard, kovinsko kritje znaša 5836 milijonov. Angleška ima novčanic v prometu 3.1 milijard. Kovinsko kritje 3 milijarde frankov. Švicarske narodne banke kroži bankovcev 893 milijonov frankov, kritje v metalu znaša 627 milijonov, nemška državna banka ima bankovcev za 67.48 milijard, kritja v kovini za 1372 milijonov, Nizozemska banka ima bankovcev za 2115 milijonov, kritja za 1833 milijonov, Avstro - Ogrske banke kroži 66 milijard bankovcev, kovinska zaloga 293 milijonov.

— g Terminalska kupčija z devizami v Nemčiji prične glasom poročil francoskih novih v kratkem. Nameravajo je vsakodnevno notiranje deviz za glavne termine in sicer 1, 2 in 3 mesece. V Berlinu se osnuje likvidna in garancijska blagajnica s kapitalom 500.000 mark. Vsak vdeležnik bo moral vplačati garancijsko svoto. Znašala bo po prometu 250.000 mark do 2 in pol miliona mark.

— g Eksport tobaka iz Turčije v mesecu maju 1920 je znašal 295.331 kg. Tobak je med poglavitnimi pridelki Turčije. Po vojski so se kmetje zopet poprijeli te kulture. Letošnja letina je bila prav dobra. Vojni dogodki pa motijo promet.

— g Praška kreditna banka je ustanovila poseben odedek za trgovino z Romunijo in si pridobila večino delnice Romunske banke za trgovino in industrijo.

— g K izvozu krompirja. Izvoz krompirja iz naše države ni mogoč, ker cene v Avstriji ne konvenirajo. Najnižja današnja ponudba za krompir v Sloveniji je 1 K 80 v za kg. Ako se računajo visoke cene transportu in carina ter nizki tečaj avstrijske krone, ne bo mogoče po tej ceni izvažati krompir. Kakor s krompirjem tako je z zelenjadjo. Neki dan je prodajal na Dunaju krompir po 5 avstrijskih kron, grah po 2.50 kg. Tako tudi Trst sedaj ne potrebuje našega krompirja. Ako se razmere za izvoz ne zboljšajo, se bo krompir, kar ga je odveč, začel porabljati za krmo. Visoke cene krompirja pri nas torej niso upravičene!

O valutnem problemu se bo vršila v kratkem v Bruslju finančna konferenca. Za to konferenco je izdelal spomenico švedski profesor Kassel. Zastopa v njej mnenje, da je najvažnejši problem stalnost valut posameznih držav. Predvorne paritete ne bo več došli. Poglavitno važnost polaga na to, da se ustanove nove menične relacije, ki temelje na kupni sili franka, marke in drugih novcev. Določitev relacije naj pripade konferenci.

— Potovanje v Grčijo in Veliko Britanijo. Po sporočilu ministrstva za notranje zadeve je za potovanje v Grčijo ali skozi Grčijo potreben samo vizum s strani grškega diplomatskega ali konzularnega zastopništva v Jugoslaviji. — Glede potovanja v Veliko Britanijo je britansko poslanstvo v Beogradu poslalo ministrstvu za notranje stvari posebno navodila, zlasti glede potovanja podanikov bivših sovražnih držav.

— Nakup premoga, namenjenega za Italijo. Iz Londona se poroča, da so sklenili angleški trgovci magnati z ameriškim družbami pogodbo v svrhu nakupa premoga, ki je bil namenjen za Francijo in Italijo. Namen tega manevra je zvišanje cen premogu.

— g Dinarski kurs. Finančni minister pripravila naredbo o regulaciji dinarskega tečaja. Minister upa, da bo ta naredba preprečila brezvestno borzno spekulacijo tujih bank.

— g Tečaj devize v Zürichu dne 28. avgusta 1920 in 23. avgusta 1919: Za 100 francoskih frankov se je plačalo ob navedenem terminu lani 70.6 švic. frcs, letos le 42.6; za angl. funt lani 23.75 švic. frcs, letos 21.65, za 100 mark lani 26.57, letos 11.25 švic. frcs;

za 100 lir lani 59.50, letos 27.50 švic. frcs. Za 100 avstrijski kron lani 10.25, letos 2.50 švic. franka; za 100 pezeta lani 110.87, letos 90 švic. frankov; za 100 hol. goldinarjev lani 210.75, letos 196.75 švic. frcs; za en dolar lani 5.71, letos 6.02 švic. franka; za 100 belg. frankov lani 67.50, letos 45.50 švic. franka. Pripomniti je, da znaša pariteta za 1 angl. funt 25.22 švic. franka, za 100 Mark 123.45 švic. franka, za 100 kron 105 švic. frankov, za 100 hol. goldinarjev 208.31 švic. franka, za 1 dolar 5.182 švic. franka.

BORZE.

LDU. Curih, 3. septembra. (OTU). Devize: Berlin 12.15, Holandijska 193.90, Newyork 609, London 21.65, Pariz 42.10, Milan 28.15, Bruselj 44.80, Kodanj 87.25, Stockholm 122.50, Kristijanija 87, Buenos Aires 230, Praga 10.10, Beograd 22.50, Zagreb 5.65, Budimpešta 2.65, Varšava 0, Dunaj 2.75, avstrijske žigovane krone 2.50.

LDU. Dunaj, 3. septembra. (OTU). Devize: Amsterdam 7900, Berlin 528.50, Bukarešta 0, Curih 4050, Kristijanija 3675, Kodanj 3675, Stockholm 5100. Valute: nemške marke 524.50, rumunski leji 515, bolgarski sevi 880, švicarski franki 4025, francoski franki 1725, italijanske lire 1130, angleški funti 845, ameriški dolarji 240, carski rublji 280, Tečaj v prostem prometu: Zagreb 287 do 257, Budimpešta, plačila v nakazilih poštne hranilnice 98—108, plačila v žigovanih kronah 98—108, madžarske žigovane krone 99—109, Praga 418—444, Varšava in Krakov, v poljskih markah 97—109, češkoslovaške krone, 5000aki 415—441, manjši bankovci 415—441, novi jugoslovenski dinarji 960—1000.

LDU. Dunaj, 3. septembra. Na dunajski borzi je bilo danes veliko povpraševanje po dinarju. V današem borznem prometu se je za 100 dinarjev plačalo 990 avstrijskih kron.

LDU. Praga, 3. septembra. (OTU). Devize: Beograd 233, Dunaj 22.75, Zagreb 57.50. Valute: jugoslovenski dinarji 229, avstrijske krone 21.75.

Sokolstvo.

— Danes sokolski zlet ljubljanskega okrožja sokolske župe Ljubljana I. v St. Vidu nad Ljubljano s sodelovanjem godbe kr. dravske divizije pod vodstvom g. kapelnika dr. Cernina. Javne telovadbe spored: 1. dečki: proste vaje. 2. deklice: proste vaje. 3. obrtni naraščaj: vaje z drogov. 4. ženski naraščaj: vaje s cvetnimi loki. 5. člani: proste vaje br. Hofmana. 6. članice: proste vaje češke za zlet v Pragi 1920. 7. člani: orodna telovadba. 8. članice in člani: simbolično-ritmične proste vaje brata Stan. Vidmarja po skladbi br. Ravnika: »Jugoslavijac«. Po telovadbi velika ljudska veselica. Začetek javne telovadbe ob 18. uri. Ljubljanska in okoliška društva se zbirajo ob pol 14. uri pred ljubljanskim Mestnim domom. Odhod z godbo dravske divizije točno ob 14. uri.

— Šišenski Sokol se udeleži zleta bratske župe Ljubljana I. v St. Vid. Zbirališče ob 2. uri popoldne v društveni telovadci. Bratje, ki imate kroj, pridite vsi. Zdravo! (K)

— Ljubljanski Sokol se udeleži korporativno izleta ljubljanskega okrožja sokolske župe I. v St. Vid v nedeljo, dne 5. septembra. Člani v kroju se zberejo na vrtu Narodnega doma ob 13. uri, odkoder se odkoraka na skupno zbirališče pred Mestni dom.

— Sokol Litija - Šmartno opozarja na svojo javno telovadbo in ljudsko veselico, ki se vrši v nedeljo, dne 5. septembra 1920 ob pol 16. uri v Litiji.

— Velika javna telovadba Sokola I. se vrši v sredo, 8. t. m. na Koslerjevem vrtu, na kar bratska društva in članstvo še posebej opozarjamo. Popoldne se vrše skušnje, popoldne pa javna telovadba, za katero se je telovadnica že dalje časa pripravljala z vso vneto. Po javni telovadbi se vrši na istem prostoru ljudska veselica. Predprodaja stopenjic pri br. Gorupu (trdka Gričar in Mejač, Prešernova ulica) in pri sestri Zandi Gorjanc, Mestni trg. Zdravo!

— Telovadci Sokola II. kateri sodelujejo pri simboličnih prostih vajah, se pozivljajo, da se v ponedeljek zanesljivo udeležijo skupnih vaj za nastop v Škofljici.

— Odesk telovadnega društva Sokola II. na Škofljici opozarja na svojo prvo javno telovadbo dne 12. septembra, katero priredi na vrtu brata Ogorela na Škofljici. Spored pravočasno objavimo. Ker je odesk v zelo slabih finančnih razmerah, se omenjeno Sokolstvo naklonjeno občinstvo vabi, da se prireditve v največjem številu udeleži, da gmotno in moralno podpre mladega Sokola. Prihodnjo nedeljo vsi na Škofljico. Za dobro postrežbo je preskrbljeno.

— Sokol v Mojstrani priredi v sredo, dne 8. septembra na vrtu hotela »Triglava« v Mojstrani javno telovadbo in ples (godba na pihala). Začetek ob 15. uri. Izletnikom se nudi prilika, da si ogledajo pred prireditvijo po prihodu dopoldanskega vlaka še slap Peričnik v Vratih.

Javna telovadba Sokola na Vrhnici se z ozirom na zlet ljubljanskega okrožja sokolske župe Ljubljana I. v St. Vid, preloži od nedelje na praznik 8. t. m. Pričetek telovadbe točno ob 15. uri. Po telovadbi vrtna veselica. Ta dan vodi poseben vlak z Vrhnice v Ljubljano ob 23. uri. Zdravo! k

— Za zgradbo Sokolskega doma v Spodnji Šiški je nabrala g. Oregorčičeva v gostilni g. Seidla 507 kron. Iskrena hvala! — Odhaja.

— Šošanj-Velenje. Po dolgem deževju je vendar napočil lep dan in sicer dne 22. p. m., ko je odsek šošnjskega Sokola v zvezi s Ciril in Metodovo podružnico v Velenju priredil javni nastop in veselico. Klicu se je odzval tudi drugi šošnjski odsek Rečica na Paki, ki se je še le pred kratkim ustanovil, v polnem številu in šošnjski Sokol kakor tudi mnogobrojno drugo občinstvo. — Na kolodvoru v Velenju je bil sprejem, kjer je načelnik Tone Kurnik pozdravil prihitelne in se zahvalil za obilni obisk. Pozdravila je prislece tudi deklica velenjskega narasčaja in klicala na vztrajno delo. Z godbo na čelu se je nato odkorakalo na lepi, okrašeni telovadnici in veselici prostor pri g. Raku. Najprvo je nastopilo članstvo s Hofmanovimi prostimi vajami, potem šošnjski in velenjski narasčaji, ki vzbujata najlepše nade za bodočnost tukajšnjih sokolskih društev. Po narasčaju so prišle velenjske članice, ki so lepo izvajale pod vodstvom načelnika Kurnika proste vaje z zastavicami. Svojo hvaležnost za njegovo poštenost in neumorno delo so izkazale načelniku s podaritvijo okusne srebrne cevke za cigarete. Po velenjskih članicah so nastopile šošnjske Sokolice s prašk. vajami, kakor tudi telovadci na orodju. Telovadbo je zaključila lepa skupina. Po telovadbi je predaval podstarosta Sernee Janko o pomenu Sokolstva in Ciril-Methodove družbe z ozirom na koroški plebiscit. Potem se je pričela prosta zabava. Na koncu je bil krasno uspeši žaromet in nato so odšli gostje na vlak, vsi z zavestjo, da so zopet doživeli lep popoldan in večer.

Dne 5. septembra t. l. priredi šošnjski Sokol v svojem lastnem sedcu v Šošnju javno telovadbo z veselico z zelo zanimivim sporedom. Ker so se dosedaj vse njegove prireditve vedno izborni obnesle, upamo, da se ga sosedna društva in občinstvo brez razlike stanu udeležijo v prav obilni meri.

Turistika in sport.

Cestna dirka za Jugoslovansko prvenstvo 1920 se vrši v nedeljo, dne 5. t. m. na progi Zagreb-Ljubljana (143 km). Start v Zagrebu v nedeljo ob 9. in cilj v Ljubljani pri 2.400 km na Dolenjski cesti ob približno pol 3. popoldne. Udeležba tekmecev bo velika, kajti samo Slovenci se udeležijo s številom 18 vozačev, kateri so po večini člani kolesarskega in motociklistovskega

Kuba Ilirija v Ljubljani. Poleg navedenih pridejo v prvi vrsti še Hrvati, ki so bili do sedaj na višku tega sporta in Srbi. Na cilju bodo ob prihodu dirkačev promenačni koncert brez vstopnine.

Sportno zabavo priredi povodom cestne dirke za Jugoslovansko prvenstvo klub kolesarjev in motociklistov Ilirija, v nedeljo, dne 5. t. m. ob pol 8. v dvorani hotela Union. Na sporedu je pozdrav hrvatskih in srbskih gostov (dirkačev), razdelitev daril za Jugoslovansko prvenstvo in za propagandno dirko Ljubljana-Velikovec, srečolov, prosta zabava z godbo. k

— Innsbrucker Sportverein v Ljubljani. V sredo in četrtek, dne 8. in 9. septembra, vsakokrat ob pol 18. uri se vršijo na prostoru »Ilirije« ob dr. župnem kolodvoru internacionalne nogometne tekme med prvimi moštvami »Ilirije« in Innsbrucker Sport V. Innsbrucker S. V. je prvak Tirolske, prvo razredni klub ter je dosegel v prošli pomladanski sezoni lepe rezultate. Proti Wiener Sportklubu je igral prvi dan 1 : 3, a drugi dan 1 : 5. Ker sta po rezultatih sodeč, obe moštvi precej enaki, obetajo biti tekme jako zanimive in zelo napete.

— Lokar Anton, gener. štabni major: Sport. Pomočnik načelnika štaba komande dravske divizijske oblasti je izdal 100 str. obsežajočo knjižico o sportu kj obseza lahko atletiko v raznih oblikah, igre, tenis, hokej, golf, jahanje, olo, veslanje, borjenje, streljanje, turistikto in vse vrste zimskega sporta. Knjižica ima več slik in risb ter je pisana jasno ter praktično. Dasi namenjena vojaštvu, bo vsakemu sportniku zelo dobrodošla. Dobiva se v knjigarnah.

Društvene vesti in prireditve.

— Zveza jugoslovanskih železnjarjev preloži svojo veselico vsled slabega vremena iz Kostlerjevega vrta v vse prostore Narodnega doma. Začetek ob 4. popoldne. Program ostane isti — Veselici odsek.

— Shod podjetnikov poštne vožnje se vrši dne 5. septembra ob pol 11. dopoldne v gostilni »Novi svet«.

— Veliki obrtniški semenj v Narodnem domu v Ljubljani se bo vršil na praznik, dne 8. septembra 1920 ob vsakem vremenu. Godbe, petje »Ljubljanskega Zvonca«, tehtnica, šaljiava pošta, glasovanje za tri najlepše ženske, ameriška ženitev, Buffalo-Bil sladkor, mačke v žakljih, turška kavarna, srečolov z nad 400 bogatimi dobitki (čez

10.000 K vrednih) nudilo bo vakemu sejmarije vse, kar mu srce poželi. Ker je skupiček sejma namenjen v organizacijske svrhe (ustanovitve mojstrske bolniške blagajne itd.) bo gotovo vsaka obrtniška rodbina in vsak njen prijatelj prišel na veseli obrtniški semenj. Postrežba najboljša in vstopnina samo 6 K; otroci do 12. leta v spremstvu staršev so vstopnine prosti. K obilni udeležbi vabi »Veselični odsek« Pokrajinske zveze obrtnih zadrug za Slovenijo.

— Narodna čitalnica v Novem mestu priredi v tork, dne 7. septembra ob 8. zvečer s sodelovanjem pevskega zbora in tukajšnjega salonskega orkestra pod vodstvom gg. Hladnika in Poule ter izčrserja A. Groma: Slovenski večer povodom razširjenja dvorane in prenovljenja društvenih prostorov. Na sporedu so pevske in orkestralne točke, igrokaz »Ona me ljubi« ter potem ples in prosta zabava. Sedeži po 12, 10, 8 K, stojšča po 5 in 3 K. Prelačila se hvaležno sprejemajo. Pogostitev vsestransko oskrbljena.

— Koncert češkega salonskega orkestra se vrši vsako soboto, nedeljo in praznik v velikem salonu gostilne »Drašček«, Bohoričeva ulica 9. Vstop prost.

— Kegljači, pozor! V soboto, dne 4. septembra se pričinja v gostilni »Drašček«, Bohoričeva ulica 9, kegljanje na dobitke. Prvi dobitek srebrna »Roskopf« žepna ura, vrednost 1500 kron ter nadaljni dobitki po 300, 200, 100 kron. Keglja se vsak dan do nedelje, 18. septembra 5 h pop.

— Zborovanje naprednega dijaštva v Mariboru. Dopoldne in popoldne se je vršilo dne 30. avgusta t. l. zborovanje naprednega dijaštva, katerega so se udeležili delegati: Jug. napred. akadem. dr. »Jadranc« (Ljubljana), dem. stud. klub »Jugoslavijac« (Zagreb), akademsko društvo »Triglav« (Zagreb), akademsko društvo »Jurislaw Janušić« (Reka), »A B C klube« (Zagreb), klub naprednih akademikov v Celju, akademsko društvo v Mariboru, svobod. srednješol. organizacija »Preporode« (Ljubljana), svobod. srednješol. organizac. »Prosveta« (Kranj). Zborovanje pa je pozdravil »Klub demok. študenta« v Beogradu. Po dveh referatih o Sokolstvu in inteligenciji, in o orijentaciji jugoslovanske omladine, se je vršil pogovor o sokolskem delu med dijaštvom. Zborovalce je osebno pozdravil minister za socialno politiko dr. Kukovec in poverjenik za pravosodje dr. Žerjav.

Raznoterosti.

* Ameriška zračna pošta. Sistem zračne pošte odprave se je obnesel v Ameriki prav dobro. Tekom leta, ki je končalo 30. junija t. l. je bilo odpravljenih po zračni pošti 538.734 listov dopisov proti 193.000 listom prvo leto. Generalni poštar Burleson je izjavil na vseameriškem kongresu, da nikdo več ne more dvomiti o tem, da letalo izvrstno služi poštni svrhi. Zračna pošta ni draga, marveč se mnogo prihrani na denarju in času.

* Spomenik Rudolfa Habsburškega v Konopištu. Kakor poročajo češki listi, bodo spomenik Rudolfa Habsburškega, ki se nahaja na gradu Konopištu, podrli in na njegovo mesto postavili spomenik sarajevskim atentatorjem. Novi spomenik bo predstavljal človeka, ki je sklonjen in ki ga podpira Čeh. Oba točeta s težkimi kladivi po dvoglavem avstrijskem orlu.

* Alkoholizem v Angliji. Leta 1919 se je porabilo v Angliji za 195 milijonov liber šterlingov mesa, za 125 mil. mleka, za 85 mil. masla, za 50 mil. sladkorja, za 45 mil. čaja in 386 milijonov liber šterlingov alkoholnih pijač.

* Orjaški angleški zrakoplov. V Angliji so izdelali orjaški zrakoplov za prenosno službo. Mogel bo dvigniti 10.400 ton. Dolg je 167 metrov, širok 21 metrov, stroji imajo moč 40.000 HP. Proti aeroplanom nosi seboj 10 topov.

* Papir iz morske trave. Neki angleški listi so pisali, da se je prišlo na misel da bi se mogel papir napraviti iz morske trave. Izdelovanje bi bilo enostavno, cene papirja, ki so sedaj tako ogromne, pa bi znatno padle. Lepa je ta angleška misel, ali nam se zdi, da papirja ne bo dala.

* Sedež zveze narodov v Ženevi bo veliki hotel »National«, ki se sedaj ves preurejuje. Generalni tajnik Drumont ima na leto 10.000 liber šterling., ravnatelj imajo po 7000 liber šterling., strojepestiki imajo po 240 liber, kar znaša po našem okoli 60.000 K. Pa se še dobi koga, ki pravi, da zveza narodov ni prav nobenemu v korist.

* Kemija, vojna in zločin. Tudi zločinci so se privadili marsičem v vojni, kar sedaj izrabljajo v svoje namene. Tako so nekateri tatovi, ki so se naučili na bojnem polju uporabljati otrovne pline, napadli s plini veliko posestvo Comtoix v Masy na Francoškem in so tam pokradli, kar so mogli. Tudi zločinci tako napredujejo.

Narodna obrana.

— Družba sv. Cirila in Metoda ne bo za letošnjo veliko skupščino pošiljala glasovnic in zglasnic, ker je pošta tako draga in bi se po nepotrebnem zapravilo s tem kakih 500–700 kron. — Vsi p. n. podružnični zastopniki in pokrovitelji ter člani družbenega vodstva se vljudno vabijo, da se zglase za potrebne listine (glasovnice in zglasnice) pred zborovanjem v družbeni pisarni. Ta bo poslovala dne 19. septembra od 8. zjutraj, na predvečer zborovanja pa do 8. zvečer. Če pa kdo želi preje glasovnice in glasovnice, se dobe te vsaki dan v družbeni pisarni. Ako bi kdo zastopal pokroviteljstvo drugih oseb ali društev, naj prinese s seboj pooblastilo dotične osebe ali društva.

— Cvetlični dan podružnice družbe sv. Cirila in Metoda na Bledu je dal čistih 3430 kron glavni družbi. Vrlo delovanje družnice naj bo v spodbudo spečim podružnicam naj bo v spodbudo spečim podružnicam.

Darila.

Upravi našega lista je oddal: Za »Jugoslovansko Matico« rje član gosp. Gregorič nabral 61 kron v družbi gg. Ant. Sveta, Josipa Birta in Josipa Frankoviča iz Amerike. Srčna hvala!

— Darilo. Gospod Ivan Nagy, trgovec, je daroval za mestno reveže ljubljanske K 50.—, mesto venca na krsto gosp. Edvardu Voltmanu.

Aprovizacija.

— Telečje meo. »Vnovčevalnica za živino in maste je oddala za jutri in pojutrišnjem, t. j. 4. in 5. t. m. sledečim mesarjem svoja teleta v razprodajo in sicer: Bizilju, Lebnu, Ocvirku po 5 tetel; Brecejniku, Cuzaku, Dolničar Francu, Kočaru, Rohtar ml. in Zajo Francu po 4 teleta; Ahlinu, Ham Mariji, Dolničar Jožefi, Kastelcu, Kočanu, Makovcu, Novaku, Novljanu, Petriču, Prejelu, Porenti, Rihtar st., Zganjar Jožefu, Zganjar Antonu in Zupančiču po 3 teleta; štrkelju in Javorniku po 2 teleti. Kg sprejeda mesa bo veljalo 18 K., zadnjega 19 K. Vsaka stranka dobi največ 1 kg mesa.

Glavni urednik:
Rasto Pustoslavšek.
Odgovorni urednik:
Božidar Vodeb.

Imp. in eksp. družba „Atlanta“ v Ljubljani naznanja tužno vest, da je njen vestni in marljivi sotrudnik gospod

Vladimir Pirc

eksportni akademik

danes v cvetoči dobi 29 let mirno preminul.

Ohranimo ga v prijaznem spominu.

Ljubljana, dne 3. septembra 1920.

„ATLANTA“.

Umrli je v italijanskem ujetništvu kot mučenik naš ljubi sin

Ivo Rosenstein,

sedmošolac

dne 3. februarja 1919 v 20. letu svoje starosti.

Št. Jurij ob Taboru, dne 29. avgusta 1920.

Ferdo Rosenstein Minka Rosenstein roj. Dovnik oče. mati.

Marica stud. poad. Leon sestra. bratec.

Banka Vojvodina d. d. Novi Sad

Telefon 240. Brzjav: „Vojv. Novi Sad“.

Robno odeljenje Banke Vojvodine prodaje najkvalitetnejše sve zemaljske proizvode kao žito, kukuruz, zob, ječam, raž, brašno, mekinje, pasuli, kudelji, seme od kudelje i sirka, segedinsku papirku, vunu itd.

Logar (gozdarski oskrbnik) absolutno višje gozdarske šole se sprejme za večje gozdarstvo na Dolenjskem. Z znanjem manipulacije pri parni žagi imajo prednost. Ponudbe z navedbo plače in zadnjega službovanja pod. Logar 6751 na upr. tega lista.

Družabnik k vpeljani lesni trgovini se išče. Potreben je večji kapital, ker se želi promet z inozemstvom v večjem obsegu vpeljati. Veliko ograjeno skladišče s šupo in pisarno v Ljubljani 500 korakov oddaljeno od tovrne železn. post. Prednost strokovnjakom. Ponudbe na poštini predal 103. Ljubljana.

Pozor! Pozor!

Važno za stavnike. Imam več izgotovljenih štedilnikov 18x24 col več železnih vrat za vsako uporabo, 1 dobro ohranjen acilen aparat z cevmi. Ivan Zorko ključavn., Glince 220. Vič pri Ljubljani.

- Muhe -

kratkočasne zgodbe, spisal Biaz Pohla Najzabavnejše berilo za samske in poročene! Cena s poštno K 10.50. Na roča se v

Narodni knjigarni v Ljubljani.

Radi preselitve prodam,

žgalno pripravo za žganjokubo, steklenice nove in rabljene, sode od vina in žganja, barele od olja, ter železne in sode za zelje in cement. Pismene ponudbe na F. Cvek Kamnik.

Sodarska zadruga v železnih žel. post. Škofja Loka r. z. z. nudi različnih vrst

SODE

iz mehkega lesa, ki se rabijo za prevoz zelja, repe, sadja in drugih snovi. Sodi za zelje, repo in sadje so vedno na zalogi, drugo posodo se izdeluje po naročilu.

Zahvala.

Globoko ginjeni po izrednih dokazih prijateljstva in sočutja ter požrtvovalnega olajševanja, ki je bilo izkazano v dnevih težke bolezni in krute smrti naše nepozabni, nadvse ljubljene hčerki

VERI

izražamo svojo največjo hvaležnost cenj. gg. zdravnikom, čast. sestram, vsem gospem, gospodim in gospodičam, ki so ji težke ure v trpljenju olajševali. Največja zahvala tudi za darovane vence in šopke prekrasnega cvetja, za izrazno sožalja ter obilo spremstvo na njeni zadnji poti cenj. profesoškemu zboru, gojenkam liceja in drugim.

Od srca hvala, bilo nam je v veliko tolažbo.

STARITRG — LJUBLJANA, 3. septembra 1920.

Zahojča rodbina Benčina.

2 kozi danske pasme brez rog, obe molzni se takoj prodasta zaradi prostora. Ugodna cena. Istotam se dobi polpokrita lahka malo rabljena kočija v dobrem stanju. Poizve se v Ljubljani, Kolodvorska ulica 26. v trgovini.

Radi prezidave in preselitve se prodaja

velika zaloga molitvenikov

spisanih od znanega pisatelja molitvenikov župnika Janez Volčiča. Molitveniki so nevezani. Poizve se v trgovini Mat. Gerber, Ljubljana Kongresni trg.

Prodaja se

25 hl 2 leti starega pri- stnega dalmatinskega žganja tropinovec

40 % Ce- na 33 K za 1 liter Ponudbe pod „Žganje“ na upr. Slov. Naroda.

Bilance zmožna knjigovodkinja,

slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi popolnoma vešta, se sprejme. One z znanjem nemške steno grafije imajo prednost. Le pismene slov.-nemške ponudbe z navedbo plače pod „Tekstilna tovarna 6680“ na upravo tega lista.

Radi preselitve prodam,

žgalno pripravo za žganjokubo, steklenice nove in rabljene, sode od vina in žganja, barele od olja, ter železne in sode za zelje in cement. Pismene ponudbe na F. Cvek Kamnik.

Sodarska zadruga v železnih žel. post. Škofja Loka r. z. z. nudi različnih vrst

SODE

iz mehkega lesa, ki se rabijo za prevoz zelja, repe, sadja in drugih snovi. Sodi za zelje, repo in sadje so vedno na zalogi, drugo posodo se izdeluje po naročilu.

Žalostnim srcem naznanjamo vsemu sorodstvu, prijateljem in znancem tužno vest, da je naš ljubljani sin, brat itd., gospod

Vladimir Pirc

eksportni akademik

danes zjutraj previden s svetotajstvi v mladeniški dobi 29 let mirno preminul.

Truplo se prepele v Kranj, in bo pogreb med 4. in 5. uro iz tamkajšnje mrtvašnice.

Ljubljana—Kranj, dne 3. septembra 1920.

Štefi Pirc roj. Somazzi, soproga — Minka Pirc, mati — Nadina Sumi roj. Pirc, sestra — Alfonz Pirc, brat — Franc Sumi, svak. Vseol se hvaležno odklanjajo. Brez posebnega obvestila.

4 plesarske pomočnike

sprejme takoj tveška Brata Makovec, Gradišče št. 7.

Bukovega oglja

več vagonov se kupi. Ponudbe s ceno pod „Bukovo oglje/6766“ na upr. lista.

Dva železna okrogla kotla z mešalnicami z ca 60 hl vsebine in večja se- salka so na prodaj. Ogleda se jih Prešernova ulica 5.

Dobrodoča gostilna z me- serijo

se radi bolezni takoj odda v najem. Ppuzanja na l. Eich- holzer, Slovenjigradec.

Kupi se vila ali hiša z vr- tom v Ljubljani ali najbližji okolici.

Ponudbe pod „Dom/6643“ na upravo lista.

Ponuja se mi kompletna gami- tura strojev za tovarno testenin. Ker je to neobhodno potrebna industrija za Jugoslavijo, pro- sim naj se interesi obrnejo na mene, da jim povem naslov. Kajfež, Kočevje.

Večjo množino „Portland cementa“ prodaja Ignacij Andrašič, trgovina s specerijskim in kolonijalnim blagom, Kranj, Gorenjsko.

Dva lepa tovarna avtomo- bila

tritorska, trdke Fiat, ima na- prodaj Ana Sandrin, — Vrhnika. Pojasnila daje Josip Verbič, Vrhnika št. 28.

Zenitna ponudba!

Državni uslužbenec 30 let star se želi poročiti z gospodično ali vdovo 19 — 9 let pridna, poštenega značaja z ne- kaj premoženjem. Ponudbe s sliko pod „Krasna bodočnost“ na Avočni zavod Drago Beseljak Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5. Tajnost zajamčena.

Kupim več vagonov krompirja.

Ponudbe na upravo lista.

Zaboje (prazne) velike in srednje prodaja tveška Demšar & Ose- nar, Kolodvorska ulica 35.

Mizarje, pohištvene, potrebuje za točko Tovarna Pokučva (Tovarnica pokučva) u Sunji, Hrvatska.

Zaboje in kante od ameriškega pe- troleja kupi Sever & Komp., Ljubljana.

Peči, krušne, sobne in pečnice (kalt- lince) za štedilna pečnisha ima v zalogi vedno J. Gregorec & Kosmač, Mengeš 25.

Tehtnico decimalno se kupi do 500 kg, kakor tudi uteže. Ponudbe na: Vido Bratovž & Co. Ljubljana, Sodna ulica 11.

Dva šivalna stroja se prodasta medtema eden krojaški. Vpra- ša se pri Alfred Stadlerju, Ljubljana, Zrinskega cesta 8/II.

Elegantna lahka kočija se prodaja. Kolodvorska ulica 25, Ljubljana.

Zaboji! Zaboji!

Dobavljam vsako množino zabojev v poljubni velikosti v najkrajšem času. Ponudbe na upravo lista pod „Zaboji/6631“.

Tovarna lesnih izdelkov VIDO BRATOVŽ & CO., Zg. Gamelne nad Ljubljano ima vedno v zalogi trde lesitratne stole. Vprašanja je staviš na: Vido Bratovž & Co., Ljubljana, Sodna ulica št. 11. Telefon šte. 461, interurban.

Trstje za strope izdeluje in prodaja na debelo in drobno m² po K 4-80 pri večjih naročilih znaten popust Steiner Anton, Ljubljana, Jeranova ulica 13, Trnovo.

Trakovi (Schilde) za čepce, potnice (Schweissleder) za klobuke na drobno in debelo, priporoča tveška J. Wanek Sv. Petra cesta 19.

Po najvišji ceni kupim stare kovine kakor: baker, aluminij, cin in nikel. Ponudbe z navedbo množine in cene na „Cinal“ to- varna kovinskih predmetov, Celje.

Proda se dobro ohranjen klavir vsled družinskih razmer. Naslov po- slednje uprave lista.

Čisto svinjsko mast, doma topljeno, razpošilja in sprejema ponudbe od 50 kg naprej po najnižji dnevni ceni tveška Janko Popovič, Ljubljana.

Antična pisalna miza, sa- lionska garnitura itd. itd. se takoj prodaja. Poizve se: Vila Straža na Bledu, Slovenija.

slati embalaze. 6147

„NADA“

tvornica dvopeka
Neumann i. dr. Zagreb.

Proizvaja:
Kekse, biskvit, dvopek i razno
pecivo za čaj. Zastopnik za
Kranjsko

L. Ježek

Ljubljana, Stritarjeva ul. 7. 900

„BALKAN“

Trgovska špeditijska in komisijeska delniška družba. — Držjavni naslov: „Balkansped“

LJUBLJANA, MARIBOR, TRST, WIEN.

Spedicija vseh vrst. Sprejemanje blaga v skladišča. Zadržanje. Mednarodni prevozi. Selitve s patentiranimi vozovi na vse strani. Skladišče spojeno s tirom južne železnice. — Ljubljansko javno skladišče.
Naivečje domače špeditijsko podjetje.

Blagovna tovarna pohištva,

Sv. Jurij ob južni železnici, Slovenija, 500/2. ceneje, kakor sploh more katerikoli podjetje v SHS izgotavljati vsakovrstna mizarstva dela. Celotna pohištva, notranja ureditev za hotele, letovišča, okvirji za okna itd. itd. 6655

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI

— Brzjavni naslov: Banka Ljubljana. —

Stritarjeva ulica števil. 2.

— Telefonska številka 261 in 413. —

Delniška glavica 50.000.000 — kr^on.

Rezervni zakladi 45.000.000 — kron.

Glavnica z rezervami 95.000.000 — kron.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru, Borovljah ter ekspozitura v Ptuj.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Sprejema
vloge na knjižice in tekoči račun
proti ugodnemu obrestovanju

Kupuje in prodaje vse vrste vrednostnih papirjev, valut
in dovoljuje

vsakovrstne KREDITE

Desinfekcijska sredstva.

Lysol, Baktiform, Cedeform, Kreolin, Karbolna kislina, Karbolno apno, Formalin sveže na zalogi **drogerija Sanitas, Celje.** 6288

Vino

dalmatinsko, banatsko, srijemsko bijelo i crno
SLJIVOVICE
prodaje samo na veliko **TOMASOVIĆ I VISKOVIĆ**, Zagreb, Palmotičeva ul. 22. Telefon 13-58. Brzjavi: Tomavis — Zagreb. 5454

Šivalni stroji dospeli

za obrtno in rodbinsko rabo v vseh opreham. Istotam se dobi vse posamezne dele, igle in olje, potrebščine za šivilje, krojače in čevljarje.

Josip Petelinc, Ljubljana, Sv. Petra nas. 7.

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu vlijudno naznanjam, da sem otvoril
:: trgovino z usnjem in čevlji ::
ter čevljarstvi potrebščinami. Priporoča se
KARL PEČENKO, trgovec z usnjem,
Ljubljana, Sv. Petra cesta števil. 13.

Cosulich-Line

Trst—Amerika
New-York - Buenos-Ayres - Rio di Janeiro Santos - Montevideo.
Brezplačna pojasnila in prodaja vozniških listov za potnike iz Slovenije edino le pri:

Simon Kmetec,
Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.

Oj, brate moj!

Kuhaj in sveti z elektriko
Vojnovič & Cie

Ljubljana, Dunajska c. 22. Glave 6 Tovarisa.

Iz Havre v Ameriko samo 6 dni.

Edina najkrajša črta. Vozne listke za vse linije, vozne listke za spalne vozove Simplon-Orient-Express (Ljubljana-Paris) in vsa zadnja pojasnila daje

edino koncesijon. potovalna pisarna

Ivan Kraker v Ljubljani

Gospodarska (Marije Terezije) c. št. 13 (Kollze). 3936

gonilnih jermenov

došja.

Dobavlja: „Drava“ lesna trgovska in industrijska delniška družba Maribor.

Jadranska montanska družba d. z o. z.

LJUBLJANA, Zvonarska ulica 5. (N) Telefon št. 9.
Brzjavi: „Montana“. Prodaja in kupuje na debelo vse vrste kovin, rudnin in kemikalij ter vse industrijske izdelke, spadajoče v rudarsko, fužinarsko in kemijsko stroko.

Pozor trgovci! Ilirija terpentinsko čisto črno in rjavu duct. K 60 — 47 —
Kebrovo voščeno čisto črno duct. 47 — 50 —
Kebrovo voščeno čisto rjavu duct. 45 — 45 —
Cipulin voščeno čisto črno 39 —
Nerin voščeno čisto črno duct. 39 —

priporoča trdnica

OSVALD DOBEIC, Ljubljana,
Sv. Jakoba trg, števil. 9.

Pri večjem odjemu popust! Solidna in točna postrežba!

Mednarodna špeditija

Emil Eichhorn

Brod na Savi, Bosanski Brod, Osijek I., Zagreb Frankopanska 9.
Spedicije svake vrsti, carinjenje, preseljenja v vlastitim pokritim kolima itd.

Brzjavi: Eichhorn.

Tovarna Barva

Jos. Reich Kemično čisti obleke.
Ljubljana, Poljanski nasip 4. Svetlolika
Podružnica: Selenburgova ul. 3

ovratnike, zapestnice in srajce.
Podružnice
Maribor Novomesto Kočevje
Gospodarska ul. 38. Glavni trg števil. 39.

Cenjenim damam
naznanjam, da sem si ogledal
modni teden na Dunaju
in prinesel sboj vse jourmale za jesensko in zimsko sezono, tako da morem že sedaj izgotovljati potrebne kostume, plašče in francoske toalete po najnovejši modi.
Damski modni salon
Teodor Kune
Ljubljana, Beethov. ul. 9. prtlj. desno.

Zasebni učni zavod Legat v Mariboru.

6 mesečni tečaji in 4 mesečni tečaji.
Začetek dne 4. oktobra 1920.
Tečaji za slovensko stenografijo, nemško stenografijo, strojepisje, slovensko korespondenco, nemško korespondenco, navadno računstvo, trgovsko računstvo, knjigovodstvo, slovenski jezik za začetnike, hrvatski jezik, nemški jezik, za začetnike, lepospisje, cirilico in obrtno risanje. Obširni prospekt brezplačno.
Zasebni učni zavod Legat, Maribor, Vetrinjska ulica 11, I. nadst., sprejema od 11—12.

Bratři Utitzove, Praha

največja tovarna usnja v Čehoslov. republici, specialitete: ševro, ševret, box, usnje za mobilije, antik, itd.

Generalni reprezentant za SHS kraljevino
H. SELJAK, Ljubljana. 6062

RAZPIS.

Na novo ustanovljena „Slovenska banka“ v Ljubljani razpisuje mesto
BANČNEGA RAVNATELJA
kakor tudi več mest
BANČNIH URADNIKOV IN NASTAVLJENCEV
Reflektanti naj pošljejo ponudbe s priloženim curriculum vitae in pogoji do 15. septembra t. l. na naslov konzorcij ustanoviteljev „Slov. Banke“ v Ljubljani, na Anončno ekspedico, Al. Matelič Ljubljana. 6673

A. de Haën
Kemijska tvornica „LIST“ Seelze pri Hanoveru
KEMIKALE
za vseskupno tehniko in farmacijo. Radi cenika in naročil naj se izvolijo interesi obrtni na zastopstvo: Tehnična poslovica za kemijsko industrijo.
Ing. Milan Rojan
Zagreb, Gunduličeva ulica 20. Telefon 11—03.
Skladišče kompr. Ugljene kisline. 6637

Domača trdnica. Solidne cene.
Gričar & Mejač
Ljubljana, Prešernova ulica 9.
Velika izbira storjene obleke vseh vrst za gospode, dame in otroke. — Zaloge vsakovrstnega blaga za moške obleke, površnike in suknje, dalje bata za krojače v kosih in na metre.
Najnovejši kroji. Točna postrežba.

Christoph & Unmack d. d. glavno obratovališče Niesky, Oberlausitz (Gornja Lužica).

Postranska obratovališča: Černhausen na Čehoslovaškem in Kopenhagen (Kodani) 5527

se priporoča za kratkodobno izdelavo enodružinskih, dvedružinskih in večdružinskih hiš po Döckerjevem sistemu. — Vile in stanovanjske hiše bločne oblike vseh slogov, dalje industrijske stavbe, velikanske tvorniške delavniške lope, prekrivja za kolodvore, klavnice, tržnice, mostovi, strojnice, gledališča za kino, razstavne dvorane, garaže, cerhvene strehe, vodne naprave, bolnice po paviljonskem sistemu itd. Strešni stoli brez motečih opor. — Cenj. vprašanja na upr. Slov. Naroda pod Christoph & Unmack, A. G. — Več v besedilu lista.